

***PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA
DE AULA
5º NIVEL EP***

CURSO 2021-2022

TITORA : MARÍA DEL CARMEN ABAD BRAÑAS (Matemáticas, Lingua e literatura galega , Lengua y literatura castellana e Plástica).

LAURA VARELA (Ciencias Sociais e Ciencias Naturais).

INDICE

1. INTRODUCCIÓN
2. OBXECTIVOS.
3. COMPETENCIAS CLAVE.
4. TEMPORALIZACIÓN.
5. METODOLOXÍA.
6. RECURSOS: MATERIAIS, ESPACIAIS E PERSOAIS.
7. ACTIVIDADES.
8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.
9. PROGRAMAS EDUCATIVOS.
10. PLAN DE CONVIVENCIA.
11. AVALIACIÓN: Avaliación inicial, técnicas e instrumentos para a avaliación, criterios de cualificación, criterios de promoción, avaliación en caso de ensino non presencial, avaliación da práctica docente, avaliación da programación.
12. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.
13. OBXECTIVOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA UNHA AVALIACIÓN POSITIVA.
14. DESENVOLVEMENTO CURRICULAR DAS MATERIAS:
  - a. LINGUA GALEGA.
  - b. CIENCIAS SOCIAIS.
  - c. CIENCIAS NATURAIS.
  - d. LINGUA CASTELÁ.
  - e. MATEMÁTICAS.
  - f. EDUCACIÓN PLÁSTICA

1. INTRODUCCIÓN.

Esta programación traballárase durante o curso 2021/2022 no 5º nivel de Educación Primaria no CEIP Curtis. Nesta atópanse escolarizados 13 alumnos e alumnas.

Non é unha programación pechada, xa que se incluírá nela calquera proposta que axude a levar a cabo a mesma.

Durante este curso facilitaráselles aos alumnos e ás alumnas as aprendizaxes da expresión e da comprensión oral, a lectura, a escritura, o cálculo, a adquisición de nocións básicas da cultura, os hábitos de convivencia, de estudo e de traballo, o sentido artístico, a creatividade e a afectividade, co fin de acadar unha formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da súa personalidade.

A acción educativa procurará a integración das experiencias e aprendizaxes do/a alumno/a adaptándose aos ritmos de traballo dos mesmos, favorecendo a súa capacidade de aprendizaxe.

As disciplinas agrúpanse en tres bloques: troncais, específicas e de libre configuración autonómica.

Dentro do bloque de disciplinas troncais cúrsanse as seguintes áreas: Ciencias da natureza, ciencias sociais, lingua castelá e literatura, matemáticas, primeira lingua estranxeira (inglés).

Do bloque de disciplinas específica, os alumnos e alumnas de quinto cursan as seguintes áreas: educación física, relixión, valores cívicos e sociais (non hai alumnado matriculado) e educación artística.

No bloque de disciplinas de libre configuración autonómica, os alumnos e alumnas de quinto cursarán a área de Lingua galega e literatura.

2. OBXECTIVOS.

A Educación Primaria contribuirá a desenvolver nos alumnos e alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar as normas de convivencia, aprender a actuar de acordo con elas, prepararse para ser cidadáns respectando os dereitos humanos , así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, esforzo e reponsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo /a, forxar un sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe diaria e tamén fomentar un espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico e tamén nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar as nosas linguas, galego e castelá, e desenvolver hábitos de lectura em ambas linguas.
- f) Adquirir na lingua, ou linguas estranxeira/s, a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situación cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización das operacións elementais de

cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, e saber aplicalos ás situación da vida diaria.

h) Coñecer os aspectos fundamentais das CC. da Natureza, as CC Sociais, a Xeografía, a Historia e a Cultura , con atención especial aos relacionados coa nosa C. Autónoma, Galicia.

i) Iniciarse no uso das TIC para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que elaboren ou reciban nelas.

j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o seu propio corpo e os das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

l) Coñecer e valorar os animais que nos rodean e adoptar comportamentos que favorecen o seu coidado.

m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por diversidade afectivo- sexual.

n) Fomentar a educación viaria responsable e de respecto para a prevención de accidentes de tráfico.

o) Coñecer , apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galega.

3. COMPETENCIAS CLAVE.

1º. Comunicación lingüística (CL).

2º. Competencia matemática e competencias en ciencia e tecnoloxía.(CMCT).

3º. Competencia digital (CD).

4º. Aprender a aprender (CAA).

5º. Competencias sociais e cívicas (CSC).

6º. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).

7º. Conciencia e expresiones culturais (CCEC).

4. TEMPORALIZACIÓN.

Os obxectivos propostos para o 5º curso de educación primaria son para acadar ao longo do curso 2021-2022 , agás para aqueles alumnos/as que precisen permanecer un ano máis no mesmo e non o teñen feito anteriormente.

Distribuiranse ao longo de tres trimestres, en cada un incluiremos as unidades correspondentes a cada unha das distintas áreas cun tempo estimado, para cada unha de elas, dunha quincena, salvo en lingua galega, que serán aproximadamente un mes e medio.

Isto non quere dicir, que se é preciso adicar un tempo máis, non fagamos unha flexibilización da temporalización adaptándonos ao ritmo do alumnado.

As unidades didácticas están divididas do seguinte xeito:

CC. Sociais:

1º Trimestre: A Terra e o Universo. Representación da Terra. A atmosfera e o clima.

2º Trimestre: As paisaxes de España. As institucións de España e da Unión Europea. A poboación de España e Europa .

3º Trimestre: España na Idade Media. España a comezos da Idade Moderna (séculos XVII, XVIII) .

CC. Naturais:

1º Trimestre: A organización do corpo humano, A función de relación: os sentidos, O sistema nervioso, O aparello locomotor, a relación e a saúde.

2º Trimestre: A importancia da fotosíntese, Os ecosistemas, As relación dos seres vivos, Os tipos de ecosistemas, As persoas e o medio natural.

3º Trimestre: A materia e as súas propiedades, As forzas e o movemento, A enerxía, O uso da enerxía, As máquinas e as estruturas.

Matemáticas:

1º Trimestre: Números naturais, división, operación combinadas, múltiplos e divisores.

2º Trimestre: Fraccións, suma e resta de fraccións, comparación de fraccións. Números decimais, suma e resta de decimais. Multiplicación e división de números decimais. Fraccións decimais. Porcentaxes.

3º Trimestre: Superficie, Sistema sexagesimal, Figuras planas, Perímetro e área de figuras planas. Lonsitude, capacidade e masa. Probabilidade e estadística.

Lengua Castellana:

1º trimestre:

Tipos de textos: descriptivo, literario e narrativo.

Vocabulario: Palabras individuais e colectivas, xentilicios, palabras tabú, eufemismos e palabras polisémicas.

Gramática: Categorias gramaticais. Determinantes. Substantivos.

Ortografía: A acentuación. Palabras maiúsculas. v/b.

Literatura: Os xéneros literarios. A lírica.

2º trimestre:

Tipos de textos: periodísticos e argumentativos.

Vocabulario: palabras homónimas, campo semántico, familia de palabras.

Gramática: O adverbio, as interxeccións, a oración: suxeito e predicado.

Ortografía: ll/y, g/x, h, x, -cc, z ou d ao final, b ou g ante consoante, -y.

Literatura: A narración.

3º trimestre:

Tipos de textos: publicitarios e expositivos.

Vocabulario: palabras primitivas e derivadas, prefixos e sufixos.

Gramática: Clases de oración. O español e as linguas de España.

Ortografía: signos de puntuación.

Literatura: O teatro.

Lingua Galega:

En tódalas materias, os contidos serán traballados en torno ao proxecto interdisciplinar a nivel de centro "NAMORARTE", pero no caso concreto desta materia e, tendo en conta que non se empregará libro de texto, tódolos contidos xirarán en torno a esta temática.

A diferenza das demais materias, en lingua só hai dúas unidades por trimestre.

Lingua Galega:

1º trimestre:

Tipos de textos: descritivo, literario e narrativo.

Vocabulario: Palabras individuais e colectivas, xentilicios, palabras tabú, eufemismos, palabras polisémicas.

Gramática: Categorias gramaticais. Determinantes. Substantivos.

Ortografía: A acentuación, til diacrítico. Palabras maiúsculas.

Literatura: Os xéneros literarios. A lírica.

2º trimestre:

Tipos de textos: periodísticos e argumentativos.

Vocabulario: palabras homónimas, campo semántico, familia de palabras.

Gramática: O adverbio, as interxeccións, a oración: suxeito e predicado.

Ortografía: b/v, x, h, x, contraccións.

Literatura: A narración.

3º trimestre:

Tipos de textos: publicitarios e expositivos.

Vocabulario: siglas, abreviaturas, arcaísmos, estranxeirismos, neoloxismos.

Gramática: Clases de oracións. O español: linguas de España.

Ortografía: signos de puntuación.

Literatura: O teatro.

5. METODOLOXÍA.

A metodoloxía desta programación será aberta, flexible, integradora, globalizada, activa e participativa, axustándose ás características psicoevolutivas do alumnado.

Axustaremos a axuda pedagóxica as diferentes necesidades do alumnado e facilitaremos recursos e estratexias variadas que permitan dar respostas as diferentes motivacións, intereses e capacidades que presenten os alumnos/as, tendo en conta o ritmo de aprendizaxe de cada un.

Favorecerase a motivación, creatividade, autonomía e a autoestima, propiciando un clima de comunicación, cooperación e harmonía nas relacións.

Fomentarase a aprendizaxe por medio da participación activa na realización das actividades, que seguirán un criterio de progresión en relación aos contidos que se van desenvolvendo ao longo do curso. O tratamento dos contidos tamén se fará dun xeito coordinado na busca da interdisciplinabilidade e do tratamento da educación en valores.

A organización do espazo na aula debe seguir o **protocolo de adaptación á COVID-19**: en filas, a 1,20 metros de distancia, mirando á mesa da mestra.

PLANO AULA 5º E. PRIMARIA

MESA MESTRA

Ademais, tendo en conta tal protocolo, as clases das especialidades organizaranse na aula ordinaria, salvo informática.

A organización do tempo farase en función do horario e con flexibilidade. Neste ano empregaranse parte da sesión na hixienización de mans, desinfección de mesas, cambio de máscaras, merenda na aula... co cal é probable que a temporalización de contidos poida sufrir algunha modificación.

A organización do tempo farase en función do horario e con flexibilidade. O horario de aula será o seguinte:

	LUNS	MARTES	MERCORES	XOVES	VENRES
1 ^a	MATEMÁTICAS	INGLÉS	MATEMÁTICAS	LINGUA	MATEMÁTICAS
2 ^a	CIENCIAS NATURAIS	LENGUA	CIENCIAS NATURAIS	CIENCIAS SOCIAIS	INGLÉS
3 ^a	LINGUA	MATEMÁTICAS	LINGUA	MATEMÁTICAS	LENGUA
RECREO					
LECTURA					
4 ^a	RELIXIÓN	LINGUA	LENGUA	LENGUA	E.FÍSICA

5 ^a	PLÁSTICA	CIENCIAS SOCIAIS	E.FÍSICA	INGLÉS	MÚSICA
----------------	----------	------------------	----------	--------	--------

6. RECURSOS.

Ofreceremos aos alumnos/as todos os recursos que teñamos ao noso alcance: recursos humanos, materiais e espaciais.

MATERIAIS: Empregamos os recursos dispoñibles como os libros de texto (Editorial Santillana, Proxecto Saber Facer, ano 2019 para Matemáticas, Lingua Castelá, Ciencias Sociais e Naturais) e as actividades que ofrecen as guías didácticas e os cadernos de actividades, pizarra dixital , láminas, ábacos, regletas, moedas e billetes de euros, figuras xeométricas, reloxo, cortizas, ordenador, tablets de préstamo, biblioteca de aula, xogos de préstamo da biblioteca (puzzles magnéticos, de construción, de razoamento lóxico...), etc. Tamén poderemos empregar materiais propios para reforzar os conceptos traballados ao longo das semanas e en referencia ao proxecto anual. No caso de lingua priorizaranse tarefas en aula virtual e o xornal.

É preciso destacar que neste curso, ao igual que o anterior, non se poderá compartir materiais, cada neno e nena debe empregar unicamente o seu. En canto ao de aula , utilizarase de xeito individual e, unha vez rematado o seu uso, colocarse nun estante disposto para gardar corentena, antes de regresar ao seu lugar.

NO PROCESO DE ENSINO- APRENDIZAXE NON PRESENCIAL.

No caso de que a ensinanza teña que ser telemática, empregaranse os seguintes recursos materiais:

- **Cisco Webex Meetings:** permite reunión na rede, elaborar e traballar con presentación, revisar documentos, compartir obxectos no escritorio... Esta ferramenta permitiranos realizar clases en línea cun grupo de alumnos.
- **Aula Virtual** da Consellería de Educación, onde se colgarán contidos e tarefas, se supervisarán e se reenviarán ao alumnado.
- **Páxina web do centro.**

- **ABALAR MÓBIL.**
- **Correo electrónico.**

Terase en conta a posibilidade de que determinados alumnos non poidan facer uso dalgún destes medios. Neste caso, o centro, como se nos indica nas instrucións da Consellería, tomará as decisións oportunas.

ESPACIAIS: ademais da aula ordinaria, cómpre sinalar o uso da aula de informática como espazo de aprendizaxe, pero tampouco podemos esquecer o patio ou mesmo a vila, pola cal poderemos saír a camiñar ao longo do curso. Debido á situación de pandemia actual, non se usarán as aulas de inglés e de música. Á biblioteca acudimos para o préstamo de libros.

PERSOAIS: será fundamental a coordinación entre o profesorado que imparte algunha materia na aula, para isto, empregaranse as horas de reunión dos luns á tarde. Por outra parte, debe terse en conta en conta tamén a posibilidade de intercambio de información con calquera profesional externo ao centro e que atenda a algún neo/a . Ademáis, partindo da premisa de que para unha axeitada labor educativa é fundamental a relación entre a familia e o colexio, aproveitaranse as sesións de tiroría para tal fin.

7. ACTIVIDADES.

As actividades **estructuraránse do seguinte xeito:**

- 1.-Actividades de iniciación ou motivación: visualización de un video, presentación dun problema da vida cotiá ou unha nova ...
- 2.- Actividades de desenvolvemento: aquelas plantexadas para a adquisición dos contidos propostos.
- 3.- Actividades de consolidación: esquemas, resumos...
- 4.- Actividades de reforzo ou ampliación: para aqueles alumnos que non acadan os obxectivos propostos ou, xa teñen completamente integrados os contidos e precisan profundizar neles.
- 5.- Actividades de avaliación: probas escritas ou orais.

En tódalas materias, os contidos serán traballados en torno ao proxecto

interdisciplinar a nivel de centro que levamos a cabo durante tódolos cursos, que parte da biblioteca e do PLAMBE no que está incluída. Este ano trátase de: **"NAMORARTE"**, no que aprenderemos sobre os diferentes tipos de arte ao longo da historia. Traballarase do seguinte xeito:

- Matemáticas: "Problemarte": ao remate de cada unidade, resolveranse problemas empregando os contidos aprendidos en relación con tódalas artes.

- Lingua galega: os textos que encabezarán cada unidade serán elaborados sobre os diferentes tipos de arte a partir dos cales se traballará vocabulario, ortografía, gramática e literatura, expresión oral e escrita e comprensión oral e escrita.

- Plástica: nesta materia traballarase en torno a tres disciplinas: pintura no primeiro trimestre, arquitectura (debuxo xeométrico) no segundo trimestre e escultura, no terceiro.

- Lengua castellana: neste caso as actividades relacionadas co proxecto serán de literatura.

Ademais das actividades programadas para cada unha das materias, participaranse en todas **aquelas propostas polos diferentes equipos**:

En canto ao **Proxecto Lector**, este nivel contará con dúas lecturas obrigatorias: "Plan de rescate" de Antía Yáñez e "Don Quijote de la Mancha" de Miguel de Cervantes Saavedra. Serán lidos na casa para a realización posterior de actividades.

8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Procurarase levar a cabo os seguintes obxectivos para dar resposta as diferentes dificultades que poideran xurdir ao longo do ano:

1º Partindo dunha avaliación inicial do alumnado en cada núcleo de aprendizaxe que permita detectar os seus coñecementos previos, para facilitar a significatividade dos novos contidos que se deben aprender.

2º Adoptar una metodoloxía que favoreza a aprendizaxe do alumnado na súa diversidade e buscar o material que se adapte ás súas características e necesidades.

3º Adaptarse ás características individuais de cada alumno/a, facendo

reforzo educativo con aqueles que o precisen ou saíndo da aula ordinaria sempre que sexa estrictamente necesario. Tamén se poderán levar a cabo adaptacións non curriculares que lles permita un acceso máis doado ás actividades ou mesmo a realización de probas orais e/ou escritas.

Terase sempre presente a posibilidade de que poidan xurdir novas necesidades en calquer momento do desenvolvemento do curso escolar.

9. PROGRAMAS EDUCATIVOS.

- Biblioteca escolar: a biblioteca escolar, que se atopa incluída no PLAMBE, é a encargada de establecer as liñas prioritarias do proxecto interdisciplinar de centro (Namorarte) e planificar as actividades en Radio Radiola, a radio do noso colexio . Por outra parte, equipo de biblioteca propondrá actividades ao longo do curso escolar atendendo a determinadas celebracións como: Día do Libro, Semana da Prensa, Día da poesía...

-Educación dixital: no centro existe un equipo TIC que se ocupa de todos aqueles aspectos que teñan que ver coas novas tecnoloxías no centro. En canto á docencia neste aspecto, acudirase unha sesión semanal na aula de informática co titor/a como mínimo. Nesta sesión traballarase na aula virtual aspectos curriculares das diferentes materias.

-Tarefas extraescolares: ao longo do curso escolar o equipo de actividades extraescolares propondrá actividades facendo referencias ás conmemoracións de obrigado cumprimento tales como: Día da Paz, Día da Infancia, Día contra o Acoso Escolar, Día do Medio Ambiente.... Este tipo de tarefas tamén serán propostas polo Equipo de Dinamización da Lingua Galega, atendendo a celebracións como o Entroido, o Samaín, Letras Galegas ...

10. PLAN DE CONVIVENCIA.

No Plan de convivencia do Centro establécense unha serie de Normas de Organización e Funcionamento que pretenden definir un ambiente de relación e traballo entre os distintos membros da Comunidade Educativa. É tarefa de todo

o profesorado velar polo seu cumprimento, aínda que a responsabilidade e potestade para efectuar as diferentes actuacións sancionadoras e preventivas, recae na figura do/a director/a.

Por outra parte, dispoñemos dunha aula de convivencia na que aqueles alumnos que non permiten que se desenvolva a actividade na aula con normalidade por condutas disruptivas, poidan acudir para reflexionar e, a continuación continuar alí o seu traballo.

11.- AVALIACIÓN:

Segundo a orde do 9 de xuño de 2016 pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria e a orde *do 2 de marzo de 2021 pola que se regula o dereito do alumnado á obxectividade na avaliación e se establece o procedemento de reclamación das cualificacións obtidas e das decisións de promoción, teremos en conta os seguintes aspectos:*

11.1.- AVALIACIÓN INICIAL: ademais dos informes de anos anteriores, levarase a cabo unha avaliación inicial para coñecer o punto de partida das diferentes materias. Para isto, empreganse fichas que recollan actividades referentes a contidos traballados no ano anterior. Tal proceso permitiranos coñecer o punto de partida neste curso e programar axeitadamente.

11.2.- TÉCNICAS E INSTRUMENTOS:

Técnicas	Instrumentos	Momento
Observación Directa	Listas de control Registro anecdótico	En todo momento
Revisión das Tareas	Guía e fichas para o rexistro	Habitualmente

Controis orais/escritos	Preguntas estructuradas	Ao final da fase de aprendizaxe
-------------------------	-------------------------	---------------------------------

11.3.- CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Actitude: participación (0,50), cumprimento das normas (0,50), atención (0,50) realización de tarefas (1), coidado do material (0,50).

Total: 3 puntos.....30%

Dominio dos contidos específicos da área: 70%

RÚBRICA PARA AVALIAR A ACTITUDE NA AULA.(3 puntos).			
PARTICIPACIÓN	Participa e aporta ideas a miúdo. (0,50)	Participa e aporta ideas ás veces.(0,25)	Non participa nin aporta ideas nunca.(0)
CUMPRIMENTO DAS NORMAS	Cumpre sempre as normas da aula.(0,50)	Cumpre ás veces ás normas.(0,25)	Nunca cumpre as normas. (0)
ATENCIÓN	Atende sempre e amosa interés. (0,50)	Ás veces despístate e evade da clase .(0,25)	Non atende e amosa interés case nunca. (0)
REALIZACIÓN DE TAREFAS	Realiza as actividades e traballos sempre, intentando que a calidade sexa axeitada.(1)	Realiza as tarefas e traballos sempre pero sen interés pola calidade da execución.(0,50)	En moitas ocasións non realiza as tarefas e traballos. (0)
COIDADO E PRESENTACIÓN DO MATERIAL	O material que emprega para a realización das tarefas amosa orde e limpeza sempre.(0,50)	O material que emprega para a realización das tarefas amosa orde e limpeza ás veces.(0,25)	O material que emprega para a realización das tarefas non amosa orde e limpeza case nunca. (0)

Para acadar una avaliación positiva nunha materia, o/a alumno/a precisará obter, como mínimo, un 40% da nota máxima na parte de dominio de contidos, tanto nos controis escritos como nas probas de expresión oral. Poderán realizar un control de recuperación aqueles/as nenos/as que non estén

neste caso. A puntuación mínima deberá ser de 5 puntos sobre 10. A nota será a obtida no exame de recuperación á que se penaliza cun 15% de redución, que nunca se aplicará por debaixo do 6.

11.4.- CRITERIOS DE PROMOCIÓN :

Segundo a **ORDE do 25 de xaneiro de 2022**, pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia:

Ao finalizar os cursos segundo, cuarto e sexto da etapa, e como consecuencia do proceso de avaliación, o equipo docente do grupo, na sesión de avaliación final, decidirá sobre a promoción do alumnado. A decisión será adoptada de xeito colexiado, tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do profesorado titor. A promoción no resto de cursos da etapa será automática.

O alumnado que acade a promoción de curso con algunha área con cualificación negativa recibirá os apoios necesarios para recuperar as aprendizaxes que non alcanzara o curso anterior.

11.5.- AVALIACIÓN EN CASO DE ENSINO NON PRESENCIAL.

- Realización e entrega das tarefas en prazo :	60%
- Dominio dos contidos específicos da área:	40%

Técnicas e Instrumentos para a avaliación do proceso de aprendizaxe.		
Técnicas	Instrumentos	Momento
Revisión das tarefas	Guía e fichas para o rexistro	Habitualmente.
Controis telemáticos orais e /ou escritos.	Preguntas estruturadas escritas e/ou orais	Ao final da fase de aprendizaxe.

No caso de que ambos tipos de ensinanza: presencial e non presencial, sempre se terá en conta en maior proporción a nota a primeira. Neste caso, a ensinanza presencial suporá un 70% e a non presencial, un 30%, proporcionalmente á temporalización trimestral dunha delas.

11.6.- AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE:

- Axustar a práctica docente ás particularidades do grupo e ás necesidades de cada alumno.
- Detectar as dificultades e problemas que poidan xurdir ao longo do curso escolar, tanto a nivel individual como grupal e organizar unha resposta.
- Manter comunicación periódica co equipo docente, familias e demais axentes implicados na educación do alumnado.
- Garantir o cumprimento da programación de aula con aqueles cambios que fosen precisos ao longo do proceso de ensino- aprendizaxe.

11.7.- AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN:

Como toda práctica educativa, esta programación deberá ser avaliada, unha vez rematado o curso escolar. Os **criterios** para isto son os seguintes:

- Empregar a metodoloxía axeitada para garantir un correcto proceso de ensino- aprendizaxe.
- Utilizar os recursos materiais necesarios en cada momento.
- Garantir a coherencia entre os diferentes elementos curriculares.
- Fomentar a coordinación entre o profesorado que imparte clase na aula.
- Secuenciar axeitadamente os contidos.
- Realizar unha avaliación inicial para axustar a programación á situación real de aprendizaxe.
- Empregar de xeito sistemático diferentes procedementos e instrumentos de avaliación.
- Levar a cabo un intercambio de información de xeito habitual entre as familias e o profesorado.

12. OBXECTIVOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA UNHA AVALIACIÓN POSITIVA.

Mínimos exigibles de MATEMÁTICAS:

- Ler, escribir e ordenar, empregando razoamentos apropiados, distintos tipos de números (naturais, fraccións e decimais ata as centésimas).
- Realización de operacións e cálculos numéricos sinxelos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, que fagan referencia implícita ás propiedades das operacións, en situacións de resolución de problemas.

- Utilizar os números decimais, fraccionarios e as porcentaxes sinxelas para interpretar e intercambiar información en contextos da vida cotiá.

Seleccionar, en contextos reais, os máis axeitados entre os instrumentos e unidades de medida usuais, facendo previamente estimacións e expresar medidas de lonxitude, superficie, peso/masa, capacidade e tempo.

Nun contexto de resolución de problemas sinxelos, anticipar unha solución razoable e buscar os procedementos matemáticos máis axeitados para abordar o proceso de resolución. Valorar as diferentes estratexias e preservar na búsqueda de datos e solucións precisas, tanto na formulación como na resolución dun problema. Expresar de forma ordeada e clara, oralmente e por escrito, o proceso seguido na resolución de problemas.

Mínimos esixibles de CIENCIAS NATURAIS:

- Coñecer o uso dos recursos naturais da Terra, identificar algúns dos empregados na vida cotiá e adquirir conciencia da necesidade de conservalos e de evitar a contaminación.

- Coñecer algúns tipos de máquinas e aparellos que se empregan na vida cotiá, así como a utilidade que teñen.

- Coñecer o funcionamento do corpo humano en canto a células, tecidos, órganos, aparellos, sistemas (localización, forma, estrutura, funcións, cuidados etc.).

- Adoptar estilos de vida saudables, sabendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida, tanto na escola como fóra.

- Coñecer a estrutura e a fisioloxía das plantas, así como as características principais da fotosíntese e a súa importancia para a vida dos seres vivos.
- Coñecer as características e os elementos que compoñen un ecosistema, así como os seres vivos que o habitan e as súas relacións.
- Relacionar determinadas prácticas do ser humano co coidado e co respecto polo medio natural, adoptando hábitos consecuentes tanto no colexio como fóra e coñecer as repercusións que ten para a vida no planeta.
- Explicar como os cambios (por fenómenos naturais e pola actividade humana) no medio natural poden afectar a compoñentes vivos e inertes, e variar o equilibrio.

Mínimos esixibles de CIENCIAS SOCIAIS:

- Explicar como e de que forma se orixinou o universo e os seus posibles compoñentes.
- Describir as características principais do sistema solar identificando diferentes tipos de astros e as súas características, incluídos os movementos da Terra e da Lúa e as súas consecuencias.
- Explicar as distintas representacións da Terra e interpretar tanto a linguaxe cartográfica como as súas linguaxes icónicas e simbólicas para mellorar a comprensión da realidade .
- Diferenciar entre tempo atmosférico e clima, e analizar a importancia das predicións meteorolóxicas.
- Identificar os factores que inflúen no clima e explicar cómo actúan para adquirir unha idea básica do clima, así como dos factores que o determinan.
- Explicar as características máis destacadas das temperaturas e as precipitacións dos climas de España, e identificar as paisaxes características de cada zona climática.
- Comprender a división de poderes do Estado e as súas atribucións recollidas na Constitución para cada un.
- Describir a división territorial do Estado distinguindo a administración municipal, provincial e autonómica, e as súas atribucións administrativas .
- Explicar qué é a UE, os seus obxectivos políticos e económicos, a súa historia , as súas institucións e os seus órganos de goberno , os países que a

compoñen, así coma os candidatos a integrarse nun futuro e explicar algunhas ventaxas derivadas do feito de formar parte dela .

- Explicar a evolución e a distribución demográfica española e europea, representando pirámides de poboación, gráficos de barras e diagramas circulares.

- Identificar os feitos fundamentais da historia de España na Idade Media e na Idade Moderna , e situalos correctamente no espacio e no tempo , así coma no desenvolvemento cultural nesas épocas .

Mínimos esixibles de LINGUA CASTELÁ:

- Captar o sentido dos textos narrativos orais ou escritos, recoñecendo as ideas principais e secundarias.

- Comprensión e produción de textos orais básicos según a tipoloxía e axeitados á idade e redactalos de maneira adecuada.

- Participar nun debate en un coloquio atendendo ás normas básicas de comunicación.

- Identificar e analizar nomes, verbos e adxectivos nun texto dado.

- Clasificar as palabras en llanas, agudas e esdrúxulas e acentualas correctamente.

- Coñecer o uso do punto e da coma e usalos correctamente.

- Coñecer o uso das maiúsculas e colocalas de forma axeitada.

- Uso das TIC en tarefas sinxelas.

- Interese pola lectura e a escritura como instrumento para relacionarse e para aprender e interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e pola norma ortográfica.

- Coñecer e valorar a diversidade lingüística e cultural de Galicia, de España e do mundo, con actitude de respecto cara ás persoas que falan outras linguas e interese por comprendelas.

Mínimos esixibles de LINGUA GALEGA:

- Comprender producións orais (conferencias, exposicións, explicacións), provenientes de diferentes medios. Ter capacidade para facer unha síntese tamén oral a partir das ideas principais que se expuxeron.

- Participar activamente nas conversacións da clase e utilizar unha linguaxe comprensible para as funcións básicas, por exemplo relacionarse, aprender, expresar experiencias vividas, imaxinar. Así mesmo, ten que saber escoitar os outros e respectar as quendas de palabra.
- Expoñer temas de produción propia oralmente (exposicións, procesos, comentarios de actualidade, entre outros) con preparación previa, e adaptando a entoación, o ton de voz ou o xesto á situación comunicativa. Utilización de material gráfico.
- Comprender autonomamente textos escritos (contos, poemas, artigos, folletos informativos...) e audiovisuais (películas, anuncios, informativos).
- Saber responder e formular preguntas referidas aos textos e libros de literatura que se leron ou miraron e saber facer unha valoración global.
- Escribir textos funcionais, narrativos, literarios e audiovisuais coherentes —á man e facendo uso das TIC—, con riqueza de linguaxe, partindo do proceso de pensar, escribir ou elaborar e revisar e atendendo á corrección ortográfica e gramatical.
- Aplicar a acentuación gráfica na maioría dos casos nos textos de produción.
- Coñecer a terminoloxía gramatical básica e a función de cada elemento nun enunciado.
- Mostrar progresiva autonomía na aprendizaxe: reflexión sobre o proceso, organización e planificación do traballo, aceptación dos erros, autocorrección e autoavaliación de todo o proceso.
- Coñecer e valorar a diversidade lingüística e cultural de Galicia, de España e do mundo, con actitude de respecto cara ás persoas que falan outras linguas e interese por comprendelas.

12. DESENVOLVEMENTO CURRICULAR DAS MATERIAS: (ANEXO 1).

OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE DE CADA MATERIA SEGÚN O

DECRETO DE CURRÍCULO. (*DECRETO 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia*).

ÁREA	LINGUA GALEGA E LITERATURA		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR				
a e	B1.1. Comprensión de textos orais procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, na entrevista, na reportaxe infantil e nos debates de actualidade, para obter información xeral sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e distinguindo, de maneira xeral, información de opinión e elaboración dun resumo.	B1.1. Comprender textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, identificando os aspectos xerais máis relevantes así como as intencións, valores e opinións explícitos.	LGB1.1.1. Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo, procedentes da radio, da televisión ou de internet, identifica o tema e elabora un resumo.	CCL CAA
			LGB1.1.2. Comprende o significado literal e inferencial dun texto oral sinxelo, distinguindo, de maneira xeral, información de opinión.	CCL CSC
b d e i	B1.2. Valoración dos medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe. B1.3. Uso de documentos audiovisuais como medio de obter, identificar, seleccionar, clasificar, con progresiva autonomía informacións relevantes para aprender.	B1.2. Valorar e utilizar os documentos audiovisuais dos medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe.	LGB1.2.1. Accede a documentos audiovisuais e dixitais, para obter, seleccionar e clasificar, con certa autonomía, a información relevante e necesaria para realizar traballos ou completar información, valorando os medios de comunicación como instrumento de aprendizaxe.	CCL CD CAA CSC
			LGB1.2.2. Elabora textos orais sinxelos imitando modelos de calquera medio de comunicación.	CCL CD CAA CSIEE

a b c e o	B1.4. Interpretación elemental en textos orais da retranca, da ironía e de dobres sentidos.	B1.3. Interpretar correctamente a retranca, a ironía e os dobres sentidos, en situacións de comunicación nas que estes resulten bastante evidentes.	LGB1.3.1. Interpreta en producións orais a retranca, a ironía e os dobres sentidos.	CCL
a b c e o	B1.5. Comprensión e produción de textos orais breves para aprender e para informarse, tanto os creados con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase, entrevistas ou debates).	B1.4. Comprender e producir textos orais propios do uso cotián ou do ámbito académico.	LGB1.4.1. Participa axeitadamente nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias.	CCL CAA CSC CSEIEE
			LGB1.4.2. Sigue unha exposición da clase e extrae, de xeito global, as ideas máis destacadas.	CCL CAA
			LGB1.4.3. Iníciase na elaboración de pequenas exposicións orais na aula adecuando o discurso ás diferentes necesidades comunicativas (narrar, describir e expoñer), utilizando o dicionario se é preciso.	CCL CSIEE CAA
			LGB1.4.4. Participa activamente no traballo en grupo, así como nos debates.	CCL CSIEE CAA
			LGB1.4.5. Identifica o grao de formalidade da situación de comunicación e axusta a este a súa produción.	CCL
a c e	B1.6. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas (tolerancia ás opinións, escoita	B1.5. Manter unha actitude de escoita activa, respectando as opinións dos e das demais.	LGB1.5.1. Atende as intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper.	CCL CSC

	atenta, respecto das de quen fala sen interrupcións inadecuadas).		LGB1.5.2. Respecta as opinións dos e das demais.	CCL CSC
a c d e	B1.7. Participación e cooperación nas situacións comunicativas de relación social especialmente as destinadas a favorecer a convivencia (debates, exposicións curtas, conversas, expresións espontáneas, asembleas, narracións orais, entrevistas) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (quendas de palabra, roles diversos no intercambio, respecto ás opinións das demais persoas, ton de voz, posturas e xestos adecuados).	B1.6. Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.	LGB1.6.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	CCL CSC CAA
			LGB1.6.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela.	CCL CSC CCEC
			LGB1.6.3. Emprega unha postura e xestualidade adaptada ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión.	CCL CSC CCEC
			LGB1.6.4. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume.	CCL CSC CCEC
			LGB1.6.5. Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	CCL CSC CCEC CAA
a b e	B1.8. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: fluidez, claridade, orde, léxico apropiado, pronuncia correcta, ton de voz, entoación, xestualidade, incorporación das	B1.7. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.	LGB1.7.1. Planifica e elabora un discurso oral coherente, sen contradicións nin repeticións innecesarias, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.	CCL CAA

	intervencións das demais persoas e formulación de preguntas coherentes.		LGB1.7.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando nexos básicos adecuados.	CCL
			LGB1.7.3. Emprega o rexistro lingüístico (formal ou informal) adecuado a cada contexto.	CCL CSC
			LGB1.7.4. Amosa un discurso oral fluído, claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega.	CCL CCEC
b e i	B1.9. Produción de textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación social mediante simulación para ofrecer e compartir información.	B1.8. Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.	LGB1.8.1. Elabora textos sinxelos propios dos medios de comunicación.	CCL CD CAA CSIEE CSC
d e	B1.10. Utilización de estratexias para potenciar a expresividade das mensaxes orais (miradas e posturas corporais).	B1.9. Reforzar a eficacia comunicativa das súas mensaxes orais, coa utilización de elementos propios da linguaxe non verbal.	LGB1.9.1. Utiliza a expresividade corporal: miradas e postura corporal para reforzar o sentido das súas producións orais.	CCL CCEC CSC CAA
b d e	B1.11. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.10. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.10.1. Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE
e o	B1.12. Interese por expresarse oralmente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	B1.11. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	LGB1.11.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.	CCL CAA CCEC CSIEE

a d e o	B1.13. Uso, de maneira xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B1.12. Usar, de maneira xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	LGB1.12.1. Usa, de maneira xeral, unha linguaxe non sexista.	CCL CSC
			LGB1.12.2. Usa, de maneira xeral, unha linguaxe respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC
a d e o	B1.14. Recoñecemento e valoración, de maneira global, das diferenzas dialectais orais da lingua galega, como elemento enriquecedor da lingua.	B1.13. Recoñecer, de maneira global, e valorar as diferenzas dialectais orais da lingua galega.	LGB1.13.1. Recoñece textos orais sinxelos pertencentes a diferentes variedades dialectais moi evidentes da lingua galega.	CCL CCEC
			LGB1.13.2. Valora as diferenzas dialectais orais da lingua galega como un símbolo de riqueza lingüística e cultural e o estándar como variante unificadora.	CCL CSC CCEC
a d e o	B1.15. Identificación da lingua galega con calquera contexto de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	B1.14. Identificar a lingua galega con calquera contexto de uso oral.	LGB1.14.1. Identifica a lingua galega oral con calquera contexto profesional: sanidade, educación, medios de comunicación...	CCL CCEC
			LGB1.14.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.	CCL CCEC CSC
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER				
b e i j o	B2.1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia, normas, programas de actividades, convocatorias. B2.2. Comprensión de textos sinxelos procedentes dos medios de	B2.1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos escritos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis) e iniciar a realización de inferencias para determinar	LGB2.1.1. Comprende a información relevante de textos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.	CCL CD CSC
			LGB2.1.2. Identifica as ideas principais e secundarias dun texto	CCL

	comunicación social (incluídas webs infantís e xuvenís) con especial incidencia na noticia e na entrevista para obter información xeral, localizando informacións destacadas. B2.3. Comprensión de textos sinxelos do ámbito escolar en soporte papel ou dixital para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso social (folletos informativos ou publicitarios, prensa, programas, fragmentos literarios).	intencións e dobres sentidos bastante evidentes.	(narrativo, descritivo e expositivo).	
			LGB2.1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo, deducindo o significado de palabras e expresións polo contexto.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.4. Interpreta, personificacións, hipérboles, ironías e dobres sentidos en textos.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.5. Identifica a estrutura dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión (repeticións, sinónimos, anáforas).	CCL
			LGB2.1.6. Identifica o punto de vista do autor ou autora e diferencia, de maneira xeral, información, opinión e publicidade de carácter bastante evidente.	CCL CAA
			LGB2.1.7. Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.1.8. Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento.	CCL CAA CSIEE
b e	B2.4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender, identificando e interpretando, con especial atención os datos que se	B2.2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de gráficos, esquemas sinxelos e	LGB2.2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións redundantes, relacionándoa co contido do texto que	CCL CAA CSC CSIEE CMCT

	transmiten mediante gráficos, esquemas e ilustracións.	ilustracións redundantes.	acompaña.	
b e	B2.5. Subliñado, esquematización e resumo da información relevante dun texto sinxelo.	B2.3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo, e esquematizar e resumir o seu contido.	LGB2.3.1. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.	CCL CAA
			LGB2.3.2. Esquematiza as ideas dun texto sinxelo, indicando as ideas principais e secundarias.	CCL CAA
			LGB2.3.3. Realiza o resumo dun texto sinxelo.	CCL CAA
b e	B2.6. Uso de certas estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).	B2.4. Utilizar certas estratexias para mellorar a lectura.	LGB2.4.1. Deduce o posible contido dun texto sinxelo antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	CCL CAA CSIEE
			LGB2.4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión integral, cando é preciso.	CCL CAA CSIEE
b e i	B2.7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e da comunicación para a localización, selección, interpretación e organización da información.	B2.5. Utilizar as tecnoloxías da información para tratar a información nun texto sinxelo.	LGB2.5.1. Utiliza as tecnoloxías da información para localizar e seleccionar a información nun texto sinxelo adecuado á súa idade.	CCL CD CAA
			LGB2.5.2. Utiliza as tecnoloxías da información para organizar a información dun texto sinxelo adecuado á súa idade.	CCL CD
			LGB2.5.3. Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	CCL CAA CD

				CSIEE
b e o	B2.8. Realización de diferentes tipos de lectura: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal, de resolución de problemas.	B2.6. Realizar diferentes tipos de lectura.	LGB2.6.1. Realiza diferentes tipos de lectura en función de cada texto: de investigación, de aprendizaxe, de gozo persoal ou de resolución de problemas.	CCL CSIEE CAA
a b e	B2.9. Lectura expresiva de textos literarios e non literarios, de diferente tipoloxía textual. B2.10. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non literarios.	B2.7. Ler expresivamente textos de diversa tipoloxía (dramatizando cando é preciso) con fluidez e precisión, atendendo á dicción, entoación, intensidade de voz, ritmo e velocidade, adecuados ás diversas situacións funcionais da lectura en voz alta (ler para que alguén goce escoitando, ler para dar a coñecer un texto descoñecido, ler para compartir información que se acaba de localizar) facendo participar a audiencia da súa interpretación.	LGB2.7.1. Descodifica con precisión e rapidez as palabras.	CCL CAA
			LGB2.7.2. Le textos en voz alta con fluidez e precisión.	CCL
			LGB2.7.3. Le textos en voz alta con ritmo, velocidade e ton da voz adecuados.	CCL
			LGB2.7.4. Le en voz alta adaptándose ao interese do auditorio: gozar escoitando, obter nova información...	CCL CAA CSC
			LGB2.7.5. Fai lecturas dramatizadas de textos.	CCL CSC
a b e i	B2.11. Uso da biblioteca de aula e do centro, amosando certo coñecemento da súa organización (catalogación, funcionamento) e participación en actividades literarias e na elaboración de propostas. B2.12. Comezo no uso das	B2.8. Usar as bibliotecas da aula e do centro, así como as virtuais, con certa autonomía, comprendendo como se organiza e colaborando no seu coidado e mellora.	LGB2.8.1. Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	CCL CAA CSC
			LGB2.8.2. Usa a biblioteca de centro con certa autonomía, para obter datos	CCL CAA

	bibliotecas, incluíndo as virtuais, de xeito cada vez máis autónomo, para obter información e modelos para a produción escrita.		e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	CSC
			LGB2.8.3. Usa as bibliotecas virtuais, para obter datos e informacións, con certa autonomía.	CCL CAA CD
a b e	B2.13. Mantemento adecuado e ampliación da biblioteca persoal.	B2.9. Ter interese por ter unha biblioteca propia, física ou virtual.	LGB2.9.1. Aмосa interese pola conservación e organización dos seus libros físicos e/ou virtuais.	CCL CAA CSC
a b e	B2.14. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias.	B2.10. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	LGB2.10.1. Aмосa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	CCL CAA CSC CCEC
a b e m	B2.15. Desenvolvemento da autonomía lectora, amosando capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.	B2.11. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.	LGB2.11.1. Selecciona persoalmente as lecturas que desexa realizar e é quen de xustificalas en función dos seus gustos e necesidades.	CCL
			LGB2.11.2. Expresa, de maneira sinxela, opinións e valoracións sobre as lecturas feitas.	CCL CSC CAA CSIEE
a d e o	B2.16. Análise de textos sinxelos escritos en diferentes variedades, bastante evidentes, da lingua galega.	B2.12. Analizar textos sinxelos escritos en diferentes variedades da lingua galega.	LGB2.12.1. Identifica, de maneira global, as diferenzas lingüísticas, bastante evidentes, das variedades da lingua galega.	CCL CCEC
			LGB2.12.2. Valora a variedade interna da lingua como símbolo de riqueza lingüística e cultural, así como o estándar como variante unificadora.	CCL CSC CCEC

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR				
a b e	B3.1. Uso, de maneira xeral, das estratexias de planificación, de textualización (formato, estrutura, ortografía e normas lingüísticas, puntuación, coherencia e cohesión...) e revisión como partes do proceso escritor.	B3.1. Usar, de maneira xeral, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	LGB3.1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información, mediante notas, esquemas ou guións.	CCL CSIEE CAA
			LGB3.1.2. Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia e cohesionando, de maneira xeral, os enunciados.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.3. Utiliza os signos de puntuación (punto, coma, punto e coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	CCL
			LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, acentuación, léxico, morfosintaxe e usa, habitualmente, unha linguaxe non sexista.	CCL CSC CCEC
			LGB3.1.5. Escribe e presenta textos propios elaborando borradores.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.1.6. Usa o dicionario durante a elaboración de textos.	CCL CAA CSIEE
a b e			LGB3.2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos:	CCL CAA CD

i o	B3.2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia, normas, notas, invitacións e mensaxes curtas) de acordo coas características propias destes xéneros. B3.3. Composición de textos de información e de opinión sinxelos, característicos dos medios de comunicación social, sobre feitos e acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, na entrevista e no comentario breve sobre libros ou música, en situacións reais ou simuladas.	B3.2. Crear textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir, resumir, explicar e expoñer opinións, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.	cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas, notas e invitacións	
			LGB3.2.2. Redacta textos xornalísticos (noticias, crónicas, reportaxes, entrevistas) e (anuncios e carteis), imitando modelos publicitarios moi sinxelos.	CCL CSC CCEC CAA
			LGB3.2.3. Crea diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos ou argumentativos) seguindo un guión establecido e adaptando a linguaxe ás características de cada xénero.	CCL CAA
			LGB3.2.4. Escribe textos coherentes e empregando algúns elementos básicos de cohesión, usando o rexistro adecuado.	CCL CSC CCEC
			LGB3.2.5. Resume o contido de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.	CCL CSC CAA
b e	B3.4. Producción de textos relacionados co ámbito académico para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, resumos, esquemas, descricións e explicacións).	B3.3. Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.	LGB3.3.1. Elabora textos escritos propios do ámbito académico (cuestionarios, resumos, descricións, explicacións...) para obter, organizar e comunicar información.	CCL CAA CSIEE

a b e j	B3.5. Redacción de textos breves e sinxelos: carteis publicitarios, anuncios, cómics, poemas, cancións e anécdotas.	B3.4. Elaborar textos breves e sinxelos con creatividade.	LGB3.4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic, contos, poemas, cancións e anécdotas.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE
			LGB3.4.2. Escribe textos sinxelos de carácter creativo.	CCL CAA CSIEE
			LGB3.4.3. Aprecio polos usos creativos da linguaxe.	CCL CAA CSIEE
b d e i j	B3.6. Uso das TIC, con certa autonomía, na busca de información, o tratamento dos textos e a realización de presentacións.	B3.5. Usar as TIC, con certa autonomía, para a busca de información, tratamento dos textos e realización de presentacións.	LGB3.5.1. Busca e selecciona información en diferentes fontes e soportes dixitais.	CCL CD CAA CSIEE
			LGB3.5.2. Emprega procesadores de textos con certa autonomía.	CCL CAA CSIEE CD
			LGB3.5.3. Utiliza, habitualmente, correctores de textos.	CCL CD CAA CSIEE
			LGB3.5.4. Utiliza as TIC, con certa autonomía, para realizar presentacións elementais.	CCL CD CSIEE

b e i j	B3.7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión (ilustracións, gráficos, táboas e tipografía) e ilustración creativa dos propios textos.	B3.6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos e contribúan á súa ilustración creativa.	LGB3.6.1. Usa recursos gráficos e paratextuais para facilitar a comprensión dos textos e ilustralos de maneira creativa.	CCL CD CSIEE
a b e i	B3.8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. B3.9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, de obtención e de reelaboración da información e dos coñecementos.	B3.7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación.	LGB3.7.1. Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado... en calquera soporte.	CCL CD CAA
			LGB3.7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	CCL CSC
BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA				
e	B4.1. Uso e identificación intuitiva da terminoloxía seguinte nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; clases de palabras, sílaba tónica e átona; enunciados: frase e oración; tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo; enlaces: preposición; grupo de palabras: núcleo e complementos; substantivos, artigos e pronomes, adxectivo; tempo e modo verbal; persoa gramatical; modo imperativo e infinitivo; complementos do nome e	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, funcionalmente, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.	LGB4.1.1 Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado... en calquera soporte.	CCL CAA
			LGB4.1.2. Conxuga e usa con corrección as formas verbais persoais e non persoais dos verbos.	CCL CAA
			LGB4.1.3. Diferencia as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.	CCL CAA

	complementos do verbo: o suxeito.		LGB4.1.4. Identifica e clasifica os diferentes tipos de enunciado: declarativo, interrogativo, exclamativo, imperativo.	CCL CAA
			LGB4.1.5. Recoñece as oracións simples, comprende o seu significado, utiliza correctamente a concordancia de xénero e número e identifica o verbo e os seus complementos: o suxeito, así como os complementos do nome.	CCL CAA
b e	B4.2. Coñecemento xeral das normas ortográficas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos. B4.3. Uso de procedementos de derivación, de comparación e de contraste para xulgar sobre a corrección das palabras e xeneralizar as normas ortográficas.	B4.2. Coñecer e aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas xerais e as de acentuación en particular, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	LGB4.2.1. Aplica xeralmente as normas de acentuación xerais e de acentuación diacrítica e aprecia o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.	CCL CSC CCEC
			LGB4.2.2. Coñece e utiliza as normas ortográficas, aplicándoas nas súas producións escritas con especial atención nas regras do h, b/v, c/cc, s/x, ll/i/x.	CCL CSC CCEC
e e	B4.4. Comparación de estruturas sintácticas diversas para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.	B4.3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe adecuada nas producións orais e escritas.	LGB4.3.1. Emprega con corrección os signos de puntuación, facendo unha valoración dos resultados.	CCL
			LGB4.3.2. Usa unha sintaxe adecuada nas súas producións.	CCL
			LGB4.3.3. Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.	CCL CSC CCEC

e	B4.5. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (causa, consecuencia, finalidade, contradición...), así como algúns elementos de cohesión, en relación coa composición de textos.	B4.4. Recoñecer e empregar os conectores básicos, así como outros elementos de cohesión.	LGB4.4.1. Usa diversos conectores básicos entre oracións: causa, consecuencia, finalidade, contradición...	CCL CAA
			LGB4.4.2. Recoñece determinados procesos de cohesión nos textos: anáfora, sinónimos...	CCL CAA
e	B4.6. Identificación, en oracións, do verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, e do papel semántico do suxeito (axente, paciente e causa).	B4.5. Identificar o papel semántico do suxeito e transformar oracións activas sinxelas en pasivas, e viceversa, para mellorar a comprensión e a produción de textos.	B4.5.1. Identifica, en oracións sinxelas, o papel semántico do suxeito..	CCL CAA
			B4.5.2. Recoñece se a oración é activa ou pasiva e é quen de facer a transformación dunha noutra.	CCL CAA
e	B4.7. Práctica do paso de estilo directo a estilo indirecto na narración, para mellorar a produción de textos.	B4.6. Transformar un texto narrativo sinxelo de estilo directo noutro de estilo indirecto.	B4.6.1. Transforma un texto sinxelo narrativo de estilo directo noutro de estilo indirecto.	CCL CAA
b e i	B4.8. Uso eficaz do dicionario, en papel ou electrónico, na busca da ampliación do vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical. B4.9. Ampliación do vocabulario, mediante o traballo con palabras sinónimas, antónimas, homónimas, polisémicas; aumentativos e diminutivos, frases feitas, siglas e abreviaturas. B4.10. Ampliación do vocabulario mediante os procedementos de	B4.7. Ampliar o vocabulario a partir do uso do dicionario e do traballo e reflexión sobre as palabras que conforman a lingua.	LGB4.7.1. Usa axeitadamente o dicionario en papel ou dixital para buscar calquera palabra, seleccionando a acepción precisa segundo cada contexto e como consulta ortográfica.	CCL CAA CD
			LGB4.7.2. Recoñece e crea palabras derivadas (prefixación e sufixación) e compostas, identificando e formando familias de palabras.	CCL CAA

	creación de palabras: derivación (prefijos e sufixos) e composición.		LGB4.7.3. Recoñece e usa sinónimos, antónimos, homónimos, palabras polisémicas de uso frecuente, frases feitas, siglas e abreviaturas.	CCL CAA
a d e h m o	B4.11. Coñecemento xeral das características relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega e identificación e valoración desta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	B4.8. Coñecer, de xeito xeral, as características relevantes da lingua galega e identificar e valorar esta lingua dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	LGB4.8.1. Coñece, de xeito xeral, as características máis relevantes (históricas, socioculturais...) da lingua galega.	CCL CCEC
			LGB4.8.2. Identifica e valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.	CCL CSC CCEC
a d e m o	B4.12. Comparación entre aspectos das linguas que o alumnado coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos e recoñecer as interferencias.	B4.9. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender o alumnado.	LGB4.9.1. Recoñece, de forma xeral, e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender.	CCL CCEC
			LGB4.9.2 Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas, ortográficas e léxicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.	CCL
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
b d e o	B5.1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos,	B5.1 escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos procedentes da literatura popular galega e da literatura	LGB5.1.1. escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (refráns, adiviñas, lendas, contos, poemas,	CCL CAA CCEC

	poemas, conxuros, ditos e cantigas), así como da literatura galega en xeral. B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	galega en xeral.	conxuros, ditos,cantigas) e da literatura galega en xeral	
			LGB5.1.2. Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	CCL CCEC
b d e i	B5.3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses (conto, cómic, novela). B5.4. Lectura guiada de textos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.	B5.2. Ler textos e obras n galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	LGB5.2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	CCL CCEC CD
			LGB5.2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.	CCL CCEC CD
b d e	B5.5. Lectura comentada de poemas, de relatos e de obras teatrais tendo en conta as convencións literarias (xéneros, figuras) e a presenza de certos temas e motivos repetitivos.	B5.3. Identificar as características dos diferentes xéneros e as figuras literarias, así como temas recorrentes.	LGB5.3.1. Identifica as características principais dos diferentes xéneros literarios: narrativa, poesía e teatro.	CCL CCEC
			LGB5.3.2. Distingue algúns recursos retóricos e métricos propios dos poemas.	CCL
			LGB5.3.3. Identifica e emprega algunhas figuras literarias: comparacións, personificacións, hipérbolos e xogos de palabras.	CCL CCEC CAA
			LGB5.3.4. Identifica os temas	CCL

			recorrentes na literatura.	CCEC
b e	B5.6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo, lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.	B5.4. Recrear e compoñer poemas e relatos sinxelos a partir de modelos dados.	LGB5.4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, estados de ánimo e lembranzas.	CCL CCEC CSC
b d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.5. Participar activamente en dramatizacións de textos literarios.	LGB5.5.1. Participa activamente en dramatizacións de textos literarios.	CCL
a d e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	B5.6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	LGB5.6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento e como recurso de gozo persoal.	CCL CSC CCEC
a d e o	B5.9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas. B5.10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	B5.7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante las diferenzas persoais, sociais e culturais.	LGB5.7.1. Compara imaxes, símbolos e mitos sinxelos doutras culturas cos da cultura galega, amosando interese e respecto. LGB5.7.2. Amosa curiosidade por coñecer outras costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	CSC CCEC CSC CCEC

ÁREA	CIENCIAS DA NATUREZA		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1 - INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA				
b e h i	B1.1. Iniciación á actividade científica. B1.2. Emprego de diferentes fontes de información. B1.3. Lectura de textos propios da área. B1.4. Utilización das tecnoloxías da información e comunicación para buscar e seleccionar información, simular procesos e comunicar conclusións sobre os traballos realizados. B1.5. Uso progresivamente autónomo do tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas, imaxes etc.). B1.6. Xestión de ficheiros.	B1.1. Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facer predicións sobre sucesos naturais, integrar datos de observación directa e indirecta a partir da consulta de fontes directa e indirectas e comunicando os resultados en diferentes soportes.	CNB1.1.1. Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, elabora informes e comunica os resultados en diferentes soportes.	CCL CSIEE CAA CD CMCCT
			CNB1.1.2. Expresa oralmente e por escrito, de forma clara e ordenada contidos relacionados coa área manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos.	CCL CMCCT
			CNB1.1.3. Emprega de forma autónoma o tratamento de textos (axuste de páxina, inserción de ilustracións ou notas etc.).	CCL CSIEE CMCCT CD
			CNB1.1.4. Manexa estratexias axeitadas para acceder á información dos textos de carácter científico.	CMCCT CAA CCL

			CNB1.1.5. Efectúa búsquedas guiadas de información na rede.	CAA CMCCT CD
			CNB1.1.6. Coñece e aplica estratexias de acceso e traballo na rede.	CAA CMCCT CD
a b c d e h i	B1.7. Aproximación experimental a cuestións científicas próximas á súa realidade. B1.8. Traballo individual e cooperativo. B1.9. A igualdade entre homes e mulleres. B1.10. A conduta responsable. B1.11. A relación cos demais. A resolución pacífica de conflitos. B2.12. Toma de decisións: criterios e consecuencias. B1.13. Desenvolvemento de hábitos de traballo, esforzo e responsabilidade. Técnicas de traballo. Recursos e técnicas de traballo individual. B1.14. Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes, na aula e no centro.	B1.2. Establecer conxecturas tanto respecto de sucesos que ocorren dunha forma natural como sobre os que ocorren cando se provocan a través dun experimento ou dunha experiencia.	CNB1.2.1. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	CSIEE CAA CMCCT
			B1.3. Traballar de forma cooperativa, apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros/as, coidando as ferramentas e facendo uso adecuado dos materiais.	CNB1.3.1. Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.
				CNB1.3.2. Coñece e emprega as normas de uso e de seguridade dos instrumentos, dos materiais de traballo e das tecnoloxías da información e comunicación.

	<p>B1.15. Emprego de diversos materiais, tendo en conta as normas de seguridade.</p> <p>B1.16. Elaboración de protocolos de uso das TIC na aula.</p> <p>B1.17. Valoración da necesidade de controlar o tempo destinado ás tecnoloxías da información e da comunicación e do seu poder de adición.</p>		<p>CNB1.3.3. Utiliza algúns recursos ao seu alcance proporcionados polas tecnoloxías da información para comunicarse e colaborar.</p>	<p>CD CAA CMCCT</p>
a b c e g h i	<p>B1.18. Planificación e realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións, formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, montando, realizando e extraendo conclusións e presentando informes en diferentes soportes.</p>	<p>B1.4. Realizar proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións e presentar informes coas conclusións en diferentes soportes.</p>	<p>CNB1.4.1. Realiza proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando, extraendo conclusións e comunicando os resultados.</p>	<p>CMCCT CCL CAA CSIEE</p>
			<p>CNB1.4.2. Presenta un informe, de forma oral ou escrita, empregando soportes variados, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, internet) cando traballa de forma individual ou en equipo na realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións.</p>	<p>CMCCT CCL CSC CD CAA CSIEE</p>
<p>BLOQUE 2. O SER HUMANO E A SAÚDE</p>				

e h	<p>B2.1. As funcións vitais no ser humano: recoñecemento da nutrición como unha función vital para os seres humanos.</p> <p>B2.2. Identificación dos aparellos relacionados con ela (aparellos respiratorios, dixestivo, circulatorio e excretor).</p> <p>B2.3. Recoñecemento das características básicas do sistema reprodutor humano e as diferenzas entre sexos. Funcionamento do sistema reprodutor.</p> <p>B2.4. Descrición dos sentidos e do sistema nervioso e valoración da súa importancia en relación co medio e co resto dos seres humanos.</p> <p>B2.5. O aparello locomotor.</p>	<p>B2.1. Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano, establecendo algunhas relacións fundamentais entre eles.</p>	<p>CNB2.1.1. Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano.</p>	CMCCT
			<p>CNB2.1.2. Identifica as principais características dos aparellos respiratorio, dixestivo, locomotor, circulatorio e excretor e explica as principais funcións.</p>	CMCCT
a b c d h k m	<p>B2.6. Saúde e enfermidade. Principais enfermidades que afectan aos aparellos e sistemas do organismo humano.</p> <p>B2.7. Hábitos saudables para previr enfermidades.</p> <p>B2.8. Trastornos alimenticios.</p> <p>B2.9. Efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas.</p> <p>B2.10. Tipos de dietas. Elaboración de menús saudables. Clasificación de</p>	<p>B2.3. Relacionar determinadas prácticas de vida co adecuado funcionamento do corpo, adoptando estilos de vida saudables, coñecendo as repercusións para a saúde do seu modo de vida.</p>	<p>CNB2.3.1. Investiga sobre enfermidades relacionadas cunha alimentación inadecuada e presenta conclusións en diversos soportes.</p>	CMCCT CSC
			<p>CNB2.3.2. Coñece os principios das dietas equilibradas, e elabora menús variados identificando ás prácticas saudables.</p>	CMCCT CCL CSC

	alimentos. Análise de etiquetas de produtos.		CNB2.3.3. Recoñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e drogas.	CMCCT CSC
BLOQUE 3. OS SERES VIVOS				
e h	B3.1. Seres vivos e seres inertes. Diferenciación. B3.2. Organización interna dos seres vivos e estrutura dos seres vivos: células, tecidos: tipos; órganos; aparellos e sistemas: principais características e funcións.	B3.1. Coñecer a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, tipos, órganos, aparellos e sistemas. Identificar as principais características e funcións.	CNB3.1.1. Identifica e describe a estrutura dos seres vivos: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas, nomeando as principais características e funcións de cada un deles.	CMCCT CCL
e h l	B3.3. Os seres vivos: características, clasificación e tipos. B3.4. Os animais vertebrados e invertebrados, características e clasificación. B3.5. As plantas: a estrutura e fisioloxía. A fotosíntese.	B3.2. Coñecer diferentes niveis de clasificación dos seres vivos atendendo ás súas características e tipos.	CNB3.2.1. Clasifica aos seres vivos e nomea as principais características atendendo ao seu reino: Reino animal. Reino das plantas. Reino dos fungos e outros reinos empregando criterios científicos e medios tecnolóxicos.	CMCT
			CNB3.2.2. Utiliza guías na identificación científica de animais vertebrados, invertebrados e plantas.	CMCCT
a e h i	B3.6. As relacións entre os seres vivos. Cadeas alimentarias. B3.7. Características e compoñentes dun ecosistema.	B3.3. Investigar as características de ecosistemas do seu contorno mediante a recollida de datos, facendo	CNB3.3.1. Coñece e explica, con rigorosidade, as principais características e compoñentes dun ecosistema.	CMCCT CCL

I o	B3.8. Observación e estudo dun ecosistema próximo, recoller datos, facer hipóteses e recollendo os resultados en diferentes soportes. B3.9. Actuacións humanas que modifican o medio natural. Extinción de especies. B3.10. Interese pola observación e polo estudo rigoroso de todos os seres vivos. B3.11. Emprego de medios tecnolóxicos para o estudo dos seres vivos.	hipóteses, empregando diversas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes, mostrando interese pola rigorosidade e hábitos de respecto e coidado cara aos seres vivos.	CNB3.3.2. Investiga con criterio científico, ecosistemas próximos e presenta resultados en diferentes soportes.	CMCCT CCL
			CNB3.3.3. Identifica algunhas actuacións humanas que modifican o medio natural e as causas de extinción de especies e explica algunhas actuacións para o seu coidado.	CMCCT CSC
			CNB3.3.4. Usa a lupa e outros medios tecnolóxicos para a observación científica.	CMCCT
			CNB3.3.5. Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utiliza os instrumentos e os medios audiovisuais e tecnolóxicos apropiados e comunica de xeito oral e escrito os resultados.	CMCCT CCL CD
BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA				
e h	B4.1. Comparación e clasificación dos materiais segundo propiedades físicas observables: dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica.	B4.1. Coñecer e comparar para clasificar materiais segundo as súas propiedades observables: dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica.	CNB4.1.1. Coñece e clasifica materiais segundo as súas propiedades (dureza, solubilidade, estado de agregación e condutividade térmica).	CMCCT

e g h	B4.2. Diferentes procedementos para a medida da masa e do volume dun corpo.	B4.2. Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para determinar: a masa e o volume dun corpo e as principais características da flotación dos corpos.	CNB4.2.1. Utiliza diferentes procedementos para determinar a medida da masa e do volume dun corpo.	CMCCT
	B4.3 Explicación de fenómenos físicos observables en termos de diferenzas de densidade. A flotación nun medio líquido.		CNB4.2.2. Describe a diferenza entre masa e volume.	CMCCT CCL
			CNB4.2.3. Identifica e explica as principais características da flotación nun medio líquido.	CMCCT CCL
a e h	B4.4. Fontes de enerxía e materias primas: a súa orixe. Enerxías renovables e non renovables. B4.5. Fontes de enerxías renovables e non renovables. O desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	B4.3. Identificar e explicar as características das fontes de enerxía renovables e non renovables e a súa influencia no desenvolvemento sostible.	CNB4.3.1. Identifica e explica as diferenzas entre enerxías renovables e non renovables e argumenta sobre as accións necesarias para o desenvolvemento enerxético, sostible e equitativo.	CMCCT CCL CSC
b c e g h i	B4.6. Realización de experiencias sinxelas sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá e doméstica: a combustión, a oxidación e a fermentación. B4.7. Identificación de produtos químicos habituais no fogar e dos posibles riscos para o organismo. B4.8. Identificación na etiquetaxe dos símbolos de perigo máis comúns.	B4.4. Realizar experiencias sinxelas, de forma cooperativa, sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá; formular problemas, enunciar hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes.	CNB4.4.1. Realiza experiencias sinxelas, en equipo, sobre reaccións químicas habituais na vida cotiá; formular problemas, enunciar hipóteses, seleccionar o material necesario, extraer conclusións e comunicar os resultados en diferentes soportes.	CMCCT CAA CSIEE CCL CD
			CNB4.4.2. Identifica produtos químicos habituais no fogar e os posibles riscos para o organismo.	CMCCT

			CNB4.4.3. Identifica e explica os símbolos de perigo máis comúns na etiquetaxe.	CMCCT
			CNB4.4.4. Respecta as normas de uso, de seguridade, de conservación e de mantemento dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo, na aula e no centro.	CMCCT
BLOQUE 5. A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS				
c e h j	B5.1. Uso das máquinas eléctricas na vida cotiá e doméstica. Normas de seguridade. B5.2. As máquinas eléctricas. B5.3. A transmisión da electricidade. B5.4. Elementos dos circuítos eléctricos. B5.5. Efectos da electricidade. B5.6. Condutores e illantes.	B5.1. Planificar e construír, de forma cooperativa, un circuítos eléctrico simple que responda a un problema dado, atendendo ás normas de seguridade.	CNB5.1.1. Observa e identifica os elementos dun circuítos eléctrico e constrúe un.	CMCCT CSIEE
			CNB5.1.2. Observa, identifica e explica algúns efectos da electricidade da vida cotiá.	CMCCT CCL
			CNB5.1.3. Expón exemplos de materiais condutores e illantes, argumentado a súa exposición.	CMCCT CCL
a e h i		B5.2. Investigar sobre a evolución dun obxecto, aparello ou máquina ao longo da historia, utilizando distintas fontes de información e presentando os resultados en diferentes soportes.	CNB5.2.1. Coñece algúns dos grandes descubrimentos e inventos da humanidade e explica os beneficios ou riscos para á sociedade.	CMCCT CCL CSC
			CNB5.2.2. Valora e describe a influencia do desenvolvemento tecnolóxico nas condicións de vida e no traballo.	CMCCT CCL CSC

	B5.7. A ciencia: presente e futuro da sociedade. Beneficios e riscos das tecnoloxías e produtos. Importantes descubrimentos e inventos.		CNB5.2.3. Coñece e explica algúns dos avances da ciencia no fogar e na vida cotiá, na medicina, na cultura e no lecer, na arte, na música, no cine e no deporte e nas tecnoloxías da información e a comunicación.	CMCCT CCL CSC CCEC

ÁREA	CIENCIAS SOCIAIS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS				
<ul style="list-style-type: none"> • a 1. b 2. d 3. e 4. h 5. i 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1.Iniciación ao coñecemento científico, toma de conciencia das súas fases e a súa aplicación nas Ciencias sociais. Proposta de traballo que xurda dun problema, acontecemento ou inxerencia e que supoña un proceso de investigación e acción que garanta participación activa do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes. • B1.2.Busca e selección de información empregando as TIC e outras fontes (directas e indirectas), organización, análise, documentación do proceso (mediante uso do cartafolios) e comunicación das conclusións. • B1.3.Planificación e xestión de proxectos co fin de acadar obxectivos. Iniciativa emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1.Realizar un traballo de investigación que supoña a busca, selección e organización de información sobre fenómenos previamente delimitados, a realización dun produto, a documentación do proceso e a comunicación dos resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.1.1.Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CD • CMCCT • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE • CAA
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.1.3.Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL

<ul style="list-style-type: none"> • a • b • c • d 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Emprego de técnicas de estudo individual e de estratexias de traballo cooperativo. Valoración do esforzo e coidado do material. • B1.5. Participación activa e construtiva na vida social, uso das normas de convivencia. • B1.6. A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Empregar estratexias de traballo cooperativo, adoitar un comportamento de respecto e tolerancia ante as diferentes ideas e achegas alleas nos diálogos e debates, valorando o esforzo e amosando actitudes de cooperación, participación e respecto cara aos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.2.1. Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.2.2. Adopta un comportamento responsable, construtivo e solidario, respectando diferentes ideas e achegas nos debates e recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • b • e • h • i • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.7. Utilización da terminoloxía propia da área. • Organización de ficheiros temáticos de termos propios da área. • B1.8. Fomento de Técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). • A prensa escrita e dixital como fonte de información. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Coñecer e utilizar as palabras claves e conceptos necesarios para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais, así como comprender diferentes linguaxes recollidos en textos de carácter social, xeográfico ou histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB1.3.1. Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CMCCT • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CCB1.3.2. Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CMCCT • CSC • CAA

	<ul style="list-style-type: none"> B1.9.Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficos. 		<p>xeográfico, social e histórico.</p> <ul style="list-style-type: none"> CSB1.3.3.Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CMCCT CSC
BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA				
<ul style="list-style-type: none"> h e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1.O Universo: galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1.Explicar como é e de que forma se orixinou o Universo e os seus principais compoñentes. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB2.1.1.Describe como é e de que forma se orixinou o Universo e explica os seus principais compoñentes identificando galaxia, estrela, planeta, satélite, asteroide e cometa. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL
<ul style="list-style-type: none"> h e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2.O sistema Sslar: o Sol e os planetas. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2.Describir as características principais do Sistema Solar identificando diferentes tipos de astros e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> CSB2.2.1. Describe as características, compoñentes do Sistema Solar, localizando o Sol no centro do mesmo e os planetas segundo a súa proximidade. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL
<ul style="list-style-type: none"> h e g 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3.O planeta Terra e a Lúa. Características. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Localizar o planeta Terra e a Lúa no sistema solar, explicando as súas características, movementos, 	<ul style="list-style-type: none"> CSB2.3.1. Define e representa o movemento de translación terrestre, o eixe do xiro e os polos xeográficos, asocia as 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL CAA

	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4. Movements terrestres e as súas consecuencias: as estacións do ano, día e noite, fusos horarios. • B2.5.A translación da Lúa: as fases lunares. Eclipses e mareas. 	consecuencias e calcular os fusos horarios.	estacións do ano ao seu efecto combinado e calcula os fusos horarios.	
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.3.2.Explica o día e a noite como consecuencia da rotación terrestre e como unidades para medir o tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CAA
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.3.3.Define a translación da Lúa identificando e nomeando as fases lunares. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • h • g • e • i 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.6.Cartografía. Planos, mapas e planisferios. Mapas temáticos. • B2.7. Escalas e signos convencionais dun mapa. • B2.8.Orientación no espazo: técnicas, instrumentos e estratexias. • Elaboración dun itinerario coa axuda de ferramentas dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.4.Describir correctamente planos e mapas, incluíndo os planisferios, interpretando a súa escala e signos convencionais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.4.1.Identifica e clasifica os diferentes tipos de mapas, define que é a escala nun mapa e emprega e interpreta os signos convencionais máis usuais que poden aparecer nel. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • e • g • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.9.O clima e factores climáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.5.Identificar os elementos que inflúen no clima, explicando como actúan nel e adquirindo unha idea básica de clima e dos factores determinan o clima en España. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.5.1.Define clima, nomea os seus elementos e identifica os factores que determinan en España. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL

<ul style="list-style-type: none"> • e • g • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.10.As grandes zonas climáticas do planeta. • B2.11.Tipos de climas de España e as súas zonas de influencia. O clima en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.6.Recoñecer as zonas climáticas mundiais e os tipos de clima de España identificando algunhas das súas características básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.6.1.Explica que é unha zona climática, nomeando as tres zonas climáticas do planeta e describindo as súas características principais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.6.2 Describe e sinala nun mapa os tipos de climas de España, e as zonas ás que afecta cada un, interpretando e analizando climogramas de distintos territorios de España e relacionándoos co clima ao que pertence. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CAA • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • h • i • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.12.A paisaxe: elementos que a forman, tipos de paisaxes. • B2.13.Características das principais paisaxes de España. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.7.Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que a compoñen e as características das principais paisaxes de España 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.7.1.Define paisaxe, identifica os seus elementos e explica as características das principais paisaxes de España valorando a súa diversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • e • h • io 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.14.A diversidade xeográfica das paisaxes de España: relevo e hidrografía. • B2.15.O relevo e a rede hidrográfica de Galicia. Utilización de sistemas de información xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.8.Describir as características do relevo de España e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.8.1.Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en España e as súas vertentes hidrográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.8.2.Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT

<ul style="list-style-type: none"> • a • b • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.16.A intervención humana no medio. Estudo de campo das consecuencias da intervención humana na contorna. • B2.17.A contaminación e o cambio climático. • B2.18.Desenvolvemento sostible e consumo responsable. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.9.Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sostible. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB2.9.1.Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
<p>BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE</p>				
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1.A Constitución de 1978. • B3.2.Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1.Explicar a importancia que ten a Constitución para o funcionamento do Estado español, así como os dereitos, deberes e liberdades recollidos nesta. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.1.1.Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución e explica a importancia que a Constitución ten para o funcionamento do Estado español. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3.Forma de goberno: a monarquía parlamentaria. • B3.4.As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.2.Identificar as institucións políticas que se derivan da Constitución. Funcións e organización. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.2.1.Identifica as principais institucións do Estado español e describe as súas funcións e a súa organización. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.2.2.Identifica e comprende a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC

			na Constitución para cada un deles.	
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. Entidades territoriais e órganos de goberno. As comunidades autónomas, as cidades autónomas e as provincias. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Describir a organización territorial do Estado español así como os órganos de goberno. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.3.1. Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España, así como as súas provincias. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.6. Manifestacións culturais e lingüísticas de España. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.4.1. Valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • d • g • h • i 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.7. Demografía e poboación. Variables demográficas. • B3.8. Conceptos demográficos: poboación absoluta, densidade de poboación, distribución espacial, crecemento natural e crecemento real da poboación. • B3.9. Representación gráfica de datos demográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. Comprender e interpreta os principais conceptos demográficos e os factores xeográficos, sociais, económicos ou culturais que inciden nos datos de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.5.1. Define demografía e poboación, comprende os principais conceptos demográficos e os principais factores que afectan á de poboación. • CSB3 5.2. Interpreta unha pirámide de poboación e outros gráficos usados no estudo da poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL • CSC • CMCCT • CAA

<ul style="list-style-type: none"> • d • g • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.10.Poboación de Galicia e España: distribución e evolución. Representación gráfica dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: INE. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.6.Distinguir os principais trazos da poboación española explicando a súa evolución e a súa distribución demográfica e representándoa graficamente. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.6.1.Describe os principais rasgos da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.6.2.Explica o proceso da evolución da poboación en España e describe a incidencia que tiveron nesta, factores como a esperanza de vida ou a natalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.6.3.Describe os factores que condicionan a distribución da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.6.4 Sitúa nun mapa os maiores núcleos de poboación en España e as zonas máis densamente poboadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • a • d • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.11.Os movementos migratorios: éxodo rural, a emigración a Europa, a chegada de inmigrantes ao noso país. • B3.12.Problemas actuais da poboación española. • Estudo de casos e debates. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.7.Describir os movementos migratorios da poboación galega e de España explicando o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de emigrantes ao noso país e identificar os problemas actuais da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.7.1 Explica o éxodo rural, a emigración a Europa, e a chegada de inmigrantes ao noso país. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.7.2.Identifica e describe os principais problemas actuais da poboación española: migracións, envellecemento, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC

<ul style="list-style-type: none"> • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.13.As actividades produtivas: recursos naturais e materias primas. • B3.14.Productos elaborados. Artesanía e Industria. Formas de produción. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.8.Explicar as diferenzas entre materias primas e os produtos elaborados, identificando as actividades que se realizan para obtelos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.8.1.Identifica e define materias primas e produto elaborado e os asocia coas actividades nas que se obteñen. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3 8.2 Describe ordenadamente o proceso de obtención dun produto ata a súa venda e identifica os sectores aos que pertencen. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC • CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.15.As actividades económicas e os sectores produtivos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.9.Identificar as actividades que pertencen a cada un dos sectores económicos, describir as características destes recoñecendo as principais actividades económicas de España. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.9.1.Identifica os tres sectores de actividades económicas e clasifica distintas actividades no grupo ao que pertencen. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMTC • CSC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB3.9.2.Explica as actividades relevantes dos sectores primario, secundario e terciario en España e as súas localizacións nos territorios correspondentes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CSC
BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO				
<ul style="list-style-type: none"> • g • o • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.1.O tempo histórico. A Idade Media e a Idade Moderna: duración e datación dos feitos históricos significativos que as acoutan. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.1.Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.1.1Identifica a idea de idade da historia e data a Idade Media e Moderna, asociándoas aos feitos que 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CMCCT • CCL • CCEC

		determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia.	marcan os seus inicios e finais.	
<ul style="list-style-type: none"> • b • h • i 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.2.As fontes históricas e a súa clasificación: fontes primarias e secundarias. Elaboración dun traballo comparativo entre tipos de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.2.Coñecer a importancia das fontes históricas para o estudo da historia, diferenciando entre fontes primarias e secundarias. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.2.1.Coñece algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades da historia, facendo fincapé na Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CMCCT • CAA • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • g • h • i 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.3.Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.3.Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.3.1.Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CMCCT • CAA • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • b • d • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.4.A península ibérica na Idade Media. • B4.5.Al-Andalus e os reinos cristianos. • B4.6.O Camiño de Santiago. O Románico. O Gótico. Proposta de realización dunha investigación e exposición sobre o Camiño de Santiago. • B4.7.España e Galicia na Idade Moderna. • B4.8.A época dos grandes descubrimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.4.Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e acontecementos históricos, políticos, sociais e culturais máis relevantes da historia de España para adquirir unha perspectiva global da súa evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.4.1.Sitúa nunha liña do tempo as etapas históricas máis importantes da Idade Media e Idade Moderna en España. • CSB4.4.2.Identifica e localiza no tempo e no espazo os feitos fundamentais da historia medieval e moderna de España, describindo as principais características de cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC • CCEC • CMCCT • CSC • CCEC • CCL

	<ul style="list-style-type: none"> • B4.9.A monarquía dos Austrias e os Borbóns. • B4.10.A arte na Idade Moderna: Renacemento e Barroco. 		<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.4.3.Explica aspectos relacionados coa forma de vida e organización social de España das distintas épocas históricas estudadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC • CAA
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.4.4. Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais da Idade Media e da Idade Moderna en España citando aos seus representantes máis significativos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC • CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.4.5.Identifica as características distintivas das culturas que conviviron nos reinos peninsulares durante a Idade Media describindo a evolución política e os distintos modelos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CSC • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.4.6.Explica as características da Idade Moderna e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia neste período de tempo (Monarquía dos 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCL • CCEC

			Austrias, s. XVI-XVII. Os Borbóns, s. XVIII).	
<ul style="list-style-type: none"> • d • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.11.Noso patrimonio histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.5.Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.5.1.Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • d • h • o 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.12.Museos, sitios e monumentos históricos como espazos de aprendizaxe e gozo. Elaboración dunha guía dun museo próximo. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.6.Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto á súa contorna e á súa cultura, apreciando a herdanza cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSB4.6.1.Aprecia a herdanza cultural a escala local e nacional como a riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC

ÁREA	LINGUA CASTELÁ E LITERATURA		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. FALAR E ESCOITAR				
a c e	B.1.1. Estratexias e normas para o intercambio comunicativo: participación; exposición clara; escoita; respecto á quenda de palabra; entoación adecuada; respecto polos sentimentos, experiencias, ideas, opinións e coñecementos dos e das demais.	B1.1. Participar en situacións de comunicación, dirixidas ou espontáneas, respectando as normas da comunicación: quenda de palabra, escoita atenta e incorporación ás intervencións dos e das demais.	LCB1.1.1. Emprega a lingua oral e axusta os rexistros lingüísticos ao grao de formalidade dos contextos nos que produce o seu discurso: debates, exposicións planificadas, conversas.	CCL CAA CSC
			LCB1.1.2. Expressa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos e emocións con claridade.	CCL CAA
			LCB1.1.3. Aplica as normas sociocomunicativas: escoita activa, espera de quendas, participación respectuosa, adecuación á intervención da persoa interlocutora e normas básicas de cortesía.	CCL CAA CSC
e	B.1.2. Comprensión e expresión de mensaxes verbais e non verbais.	B1.2. Recoñecer a información verbal e non verbal dos discursos orais e integrala nas producións propias.	LCB1.2.1. Emprega recursos lingüísticos e non lingüísticos para comunicarse nas interaccións orais, recoñecendo o valor complementario e modificador destes.	CCL
			LCB1.2.2. Exprésase cunha pronunciación e unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación e volume axeitados.	CCL

			LCB1.2.3. Interpreta de forma global o sentido de elementos básicos do texto (léxico e locucións).	CCL
a b e	B1.3. Participación en situacións de comunicación, espontáneas e dirixidas, utilizando un discurso ordenado e coherente.	B1.3. Expresarse de forma oral para satisfacer necesidades de comunicación en diferentes situacións con vocabulario axeitado e estrutura coherente.	LCB1.3.1. Expresa as súas propias ideas comprensiblemente, substituíndo elementos básicos do modelo dado.	CCL
			LCB1.3.2. Participa activamente e con coherencia na secuencia das súas ideas en diversas situacións de comunicación: - diálogos -exposicións orais seguindo modelos e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e comunicación.	CCL CD CAA CSC CSIEE
			LCB1.3.3. Participa activamente nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida.	CCL CAA CSC CSIEE
e	B1.4. Dedución das palabras polo contexto. Interese pola ampliación do vocabulario. Creación de redes semánticas sinxelas.	B1.4. Facer hipóteses sobre o significado de palabras a partir do seu contexto de uso	LCB1.4.1. Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.	CCL
			LCB1.4.2. Diferencia polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas.	CCL

b e	B1.5. Comprensión global e específica de textos orais de diversa tipoloxía: atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	B1.5. Recoñecer o tema e as ideas principais dos textos orais, e identificar ideas ou valores non explícitos accesibles á súa idade.	LCB1.5.1. Comprende a de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais	CCL CAA
			LCB1.5.2. Recoñece a tipoloxía de textos orais atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	CCL CAA
			LCB1.5.3. Responde preguntas correspondentes á comprensión interpretativa.	CCL
			LCB1.5.4. Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situación de aprendizaxe individual ou colectivo.	CCL CAA CSC CSIEE
b e	B1.6. Reprodución de textos adecuados ao nivel que estimulen o seu interese.	B1.6. Memorizar e reproducir textos axeitados á súa idade, seus gustos e intereses, utilizando con creatividade as distintas estratexias de comunicación oral.	LCB1.6.1. Reproduce de memoria breves textos literarios ou non literarios e propios, axeitados aos seus gustos e intereses.	CCL CAA CCEC
b e	B1.7. Produción de textos orais segundo a súa tipoloxía segundo os diferentes formatos e intencións comunicativas.	B1.7. Producir textos orais breves e sinxelos adecuados ao nivel dos xéneros máis habituais imitando modelos:	LCB1.7.1. Elabora comprensiblemente textos orais do ámbito escolar e social e de diferente tipoloxía, seguindo unha secuencia	CCL CAA CSIEE

		atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos).	lineal, adecuados ao nivel e imitando modelos	
			LCB1.7.1. Organiza e planifica o discurso axeitándose aos diferentes modos discursivos(narrar, expoñer, describir, informarse, dialogar)	CCL CAA CSIEE
a b e	B1.8. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	B1.8. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar, recoller datos, preguntar e repreguntar, participar nas enquisas e entrevistas e expresar oralmente con claridade o propio xuízo persoal, de acordo á súa idade.	LCB1.8.1. Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita activa, recollida de datos, pregunta e repregunta, para obter información e verificar a comprensión.	CCL CAA CSC CSIEE
			LCB1.8.2. Participa en enquisas e entrevistas, asegurándose mediante preguntas adecuadas, da comprensión propia e por parte da persoa interlocutora.	CCL CAA CSC CSIEE
			LCB1.8.3. Participa en debates explicando as súas opinións e ideas, emitindo xuízos persoais fundamentados sobre os temas e coa profundidade propia da súa idade.	CCL CAA CSC CSIEE
b d e	B1.9. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar, recoller datos, preguntar. Participación en enquisas e entrevistas. Comentario oral e xuízo persoal.	B1.9. Valorar os medios de comunicación social como instrumento de aprendizaxe e de acceso a informacións e experiencias de outras persoas	LCB1.9.1. Resume entrevistas, noticias e debates infantís... procedentes da radio, televisión e da internet.	CCL CD CAA CSC
			LCB1.9.2. Transforma en noticias feitos cotiás próximos á súa realidade	CCL CSC

			imitando modelos.	
			LCB1.9.3. Realiza entrevistas e reportaxes sobre temas de interese, seguindo modelos.	CCL CAA CSIEE
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER				
e	B2.1. Lectura en silencio e voz alta de distintos tipos de texto.	B2.1. Ler, en voz alta e en silencio, diferentes textos, con fluidez e entoación adecuada.	LCB2.1.1. Le en voz alta diferentes tipos de textos apropiados á súa idade con velocidade, fluidez e entoación adecuada.	CCL
			LCB2.1.2. Lee en silencio coa velocidade adecuada textos de diferente complexidade.	CCL
			LCB2.1.3. Comprende información global e específica en textos de diferente tipoloxía do ámbito escolar e social:	CCL CAA
			LCB2.1.4. Resume textos lidos de diferente tipoloxía e adecuados a súa idade, reflectindo a estrutura e destacando as ideas principais.	CCL CAA
e	B2.2. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e das ilustracións. Identificación de palabras clave. Capítulos. Relectura. Anticipación de hipótese de significado e comprobación. Recoñecemento básico da tipoloxía textual.	B2.2. Utilizar as estratexias de control do proceso lector (anticipación do significado, formulación de hipóteses, uso do dicionario, relectura).	LCB2.2.1. Utiliza o título e as ilustracións para activar coñecementos previos sobre o tema, axudándose deles para acceder máis doadamente ao contido dun texto.	CCL CAA
			LCB2.2.3. Identifica as palabras clave dun texto.	CCL CAA

			LCB2.2.4. Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións e esquemas que o acompañan.	CCL CAA
			LCB2.2.5. Relaciona a información contida nos gráficos e ilustracións e a relaciona coa información que aparece no texto.	CCL CMCT CAA
			LCB2.2.6. Interpreta mapas conceptuais sinxelos.	CCL CAA
b e	B2.3. Lectura habitual de diferentes textos como fonte de información, de deleite e de diversión. B2.4. Selección de libros segundo o gusto persoal. B2.5. Lectura dos libros establecidos no Plan lector.	B2.3. Ler por propia iniciativa e con diferentes finalidades textos de tipoloxía diversa.	LCB2.3.1. Programa de xeito autónomo un tempo semanal para ler diferentes textos.	CCL CAA CSIEE
			LCB2.3.2. Le voluntariamente en función dos seus gustos e finalidade persoal.	CCL CAA CSIEE
b e i	B2.6. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de aprendizaxe, información e lecer. B2.7. Lecturas dos libros establecidos no Plan lector.	B2.4. Utilizar diferentes fontes e soportes para seleccionar e recoller información, ampliar coñecementos e aplicarlos en traballos persoais.	LCB2.4.1. Consulta na biblioteca diferentes fontes bibliográficas e textos de soporte informático para obter información para realizar traballos individuais ou en grupo.	CCL CD CAA
			LCB2.4.2. Localiza na biblioteca de aula e centro lecturas axeitadas ao seu gusto persoal e intereses, aplicando as normas básicas de funcionamento da mesma.	CCL CD CAA CSIEE

			LCB2.4.3. Identifica o argumento de lecturas realizadas dando conta dalgunhas referencias bibliográficas: autor ou autora, xénero.	CCL CAA
			LCB2.4. 4. Selecciona lecturas con criterio persoal e manifesta a súa opinión sobre os textos lidos.	CCL CAA CSIEE
a b e	B2.8. Iniciación á creación da biblioteca persoal.	B2.5. Mostra interese por manter unha biblioteca propia.	LCB2.5.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	CCL
a e	B2.9. Identificación e valoración crítica das mensaxes e valores transmitidos polo texto.	B2.6. Identificar a estrutura organizativa de diferentes textos lidos, centrándose na interpretación da súa intención e significado.	LB2.6.1. Identifica a intención comunicativa de textos xornalísticos e publicitarios. Diferenza entre información e publicidade.	CCL CAA
			LCB2.6.2. Interpreta a linguaxe figurada, en textos publicitarios.	CCL CSC
e i	B2.10. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.	B2.7. Utilizar as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.	LCB2.7.1. Utiliza as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.	CCL CD CAA

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR				
e i	<p>B3.1. Producción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades</p> <p>B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia e substitucións básicas.</p> <p>B3.3. Coherencia nas secuencias de ideas e feitos e no mantemento do tema.</p> <p>B3.4. Aplicación das normas ortográficas. Acentuación.</p>	<p>B3.1. Producir textos segundo un modelo con diferentes intencións comunicativas, con coherencia, aplicando as regras ortográficas e coidando a caligrafía, a orde e a presentación.</p>	<p>LCB3.1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá e do ámbito social e escolar, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos e argumentativos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios, prescritivos e persuasivos): diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos e literarios, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, regulamentos, receitas, instrucións, normas...</p>	<p>CCL CD CAA</p>
			<p>LCB3.1.2. Escribe textos organizando as ideas con cohesión básica e respectando as normas gramaticais e ortográficas.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LCB3.1.3. Escribe, de forma creativa, diferentes tipos de textos adecuando a linguaxe ás características do xénero.</p>	<p>CCL CCA CSIEE</p>
			<p>LCB3.1.4. Elabora un informe seguindo un guión establecido que supoña a procura, selección e organización da información de textos de carácter científico, xeográfico ou histórico.</p>	<p>CCL CD CAA CSIEE CCEC</p>

			LCB3.1.5. Presenta un informe, utilizando soporte papel e informático, sobre situacións sinxelas, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, Internet), seguindo un plan de traballo e expresando conclusións.	CCL CD CAA CSIEE
			LCB3.1.6. Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza.	CCL CAA
b e	B3.5. Valoración da propia produción escrita, así como da produción escrita dos seus compañeiros.	B3.2. Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	LCB3.2.1. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	CCL CSC
b e i	B3.6. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...) B3.7. Textualización en frases con secuencia lineal. B3.8. Revisión e mellora do texto. B3.9. Realización de ditados, interpretando previamente o seu contido.	B3.3. Aplicar todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura, utilizando esquemas e mapas conceptuais, aplicando estratexias de tratamento da información, redactando os seus textos con claridade, precisión e corrección e avaliando, coa axuda de guías, as producións propias e alleas.	LCB3.3.1. Aplica correctamente os signos de puntuación, as regras de acentuación e ortográficas propias do nivel nos seus textos escritos.	CCL
			LCB3.3.2. Reproduce textos ditados, logo de identificar o sentido global e a información específica neles.	CCL
			LCB3.3.3. Emprega, de xeito guiado e seguindo modelos, estratexias de planificación, procura e selección da información: tomar notas, elaborar esquemas, guións, borradores e mapas conceptuais.	CCL CD CAA CSIEE
			LCB3.3.4. Redacta o texto e revísao para melloralo, utilizando borradores que amosan: a xeración e selección	CCL CAA CSIEE

			de ideas, a revisión ortográfica e da secuencia coherente do escrito.	
			LCB3.3.5. Aмосa na evolución dos seus escritos interese e esforzo por escribir correctamente de forma persoal.	CCL CAA CSIEE
e	B3.10. Uso autónomo do dicionario, incorporando a súa consulta aos seus hábitos de escritura.	B3.4. Utilizar de xeito autónomo o dicionario.	LCB3.4.1. Utiliza habitualmente o dicionario, en diferentes soportes, no proceso de escritura.	CCL CAA
b e h i	B3.11. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómic.	B3.5. Elaborar proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas do área.	LCB3.5.1. Elabora gráficas a partir de datos seleccionados e organizados procedentes de diferentes textos (libros de consulta, xornais, revistas etc.)	CCL CAA
			LCB3.5.2. Elabora con creatividade textos do seu interese: contos, anuncios, rimas, cancións, cómics, carteis... facendo ilustracións e buscando imaxes dixitais para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación.	CCL CD CAA CSIEE
a d e	B3.12. Uso da linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.	B3.6. Favorecer a través da linguaxe a formación dun pensamento crítico que impida discriminacións e prexuízos.	LCB3.6.1. Expresa, por escrito, utilizando de xeito habitual, unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas.	CCL CSC
b e i	B3.13. Utilización guiada das Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente	B3.7. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación de modo eficiente e	LCB3.7.1. Usa con axuda Internet e as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para escribir, presentar	CCL CD CAA

	e responsable para presentar as súas producións.	responsable para presentar as súas producións.	e ilustrar os textos, buscar información, crear táboas e gráficas	
e	B3.14. Produción de textos segundo Plan de escritura do centro	B3.8. Escribir os textos establecidos no plan de escritura.	LCB3.8.1. Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	CCL CAA
BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA				
e	B4.1. A palabra. B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras e explicación reflexiva do seu uso en situacións concretas de comunicación (nome, verbo, adxectivo, preposición, adverbio, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra. B4.3. Conxugación dos verbos regulares e irregulares máis frecuentes.	B4.1. Aplicar os coñecementos básicos sobre a estrutura da lingua, a gramática (categorías gramaticais), o vocabulario (formación e significado das palabras e campos semánticos), así coma as regras de ortografía para favorecer unha comunicación máis eficaz.	LCB4.1.1. Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados, enlazar ou relacionar palabras.	CCL
			LCB4.1.2. Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo de todos os verbos ao producir textos orais e escritos.	CCL
			LCB4.1.3. Diferenza familias de palabras.	CCL

e	<p>B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos na formación de nomes, adxectivos e verbos.</p> <p>B4.5. Recoñecemento e observación reflexiva dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.</p> <p>B4.6. Recoñecemento e uso dalgúns conectores textuais básicos.</p>	B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua.	LCB4.2.1. Coñece, recoñece e usa sinónimos, antónimos, polisémicos, homófonos, frases feitas na súa expresión oral e escrita.	CCL
			LCB4.2.2. Recoñece palabras compostas, prefixos e sufixos e crea palabras derivadas.	CCL
			LCB4.2.3. Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto.	CCL
			LCB4.2.4. Utiliza diversos conectores básicos entre oracións nos textos orais e escritos.	CCL
			LCB4.2.5. Recoñece a oración simple en textos sinxelos e distingue suxeito e predicado.	CCL
e	B4.7. Uso eficaz do dicionario para ampliación de vocabulario e como consulta ortográfica e gramatical.	B4.3. Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos.	LCB4.3.1. Coñece a estrutura do dicionario e úsao, en diferentes soportes para buscar o significado de calquera palabra (derivados, sinónimos etc.).	CCL CAA
			LCB4.3.2. Selecciona a acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario.	CCL CAA
			LCB4.3.3. Utiliza as normas ortográficas axeitadas ao nivel e aplícaas nas súas producións	CCL

			escritas.	
e	B4.8. Clases de nomes: comúns, propios, individuais, colectivos, concretos e abstractos. B4.9. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía. Regras de acentuación. Signos de puntuación.	B4.4. Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.	LCB4.4.1. Signala as características que definen ás diferentes clases de palabras e nomes: clasificación e uso para construír un discurso sinxelo nos diferentes tipos de producións.	CCL
			LCB4.4.2. Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.	CCL
			LCB4.4.3. Aplica as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto.	CCL
			LCB4.4.4. Utiliza os signos de puntuación nas súas producións escritas.	CCL
			LCB4.4.5. Aplica as normas do uso da til nos textos de elaboración propia.	CCL
			LCB4.4.6. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	CCL
e i	B4.11. Utilización de material multimedia educativo e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade.	B4.5. Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.	LCB4.5.1. Utiliza distintos programas educativos dixitais e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade, como apoio e reforzo da aprendizaxe.	CCL CD CAA

d e o	B4.12. As variedades da lingua. B4.13. Coñecemento xeral de realidade plurilingüe de España e a súa valoración como fonte de enriquecemento persoal e como unha mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural.	B4.6. Valorar a variedade lingüística de España e do español como fonte de enriquecemento cultural. Mostrar respecto tanto cara ás linguas e dialectos que se falan en España, como cara ao español de América.	LCB4.6.1. Valora a variedade lingüística de España e o español de América.	CCL CSC
d e o	B4.14. Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.	B4.7. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada.	LCB4.7.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos e léxicos) das linguas que coñece.	CCL CSC CSC
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
e	B5.1. Valoración dos textos literarios como vehículo de comunicación e como fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas e como gozo persoal.	B5.1. Valorar os textos literarios e utilizar a lectura como fonte de lecer e información e consideralos como un medio de aprendizaxe e enriquecemento persoal.	LCB5.1.1. Valora e recoñece as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos.	CCL CCEC
e	B5.2. Lectura guiada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. B5.3. Lectura comentada de poemas, relatos e obras teatrais. B5.4. Identificación de recursos literarios. B5.5. Distinción entre conto e	B5.2. Integrar a lectura expresiva, a comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar e recoñecer e interpretar algúns recursos básicos da linguaxe literaria e diferenciar as principais convencións formais	LCB5.2.1. Realiza lecturas guiadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.	CCL CCEC
			LCB5.2.2. Interpreta a linguaxe figurada, en textos literarios.	CCL CAA

	lenda. Coñecemento de lendas españolas e doutros países.	dos xéneros.		
e	B5.4. Identificación de recursos literarios.	B5.3. Coñecer e valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas.	LCB5.3.1. Distingue algúns recursos retóricos e métricos básicos propios dos poemas.	CCL CCEC
			LCB5.3.2. Utiliza comparacións, metáforas, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios.	CCL CCEC
b e	B5.6. Creación de textos literarios en prosa ou en verso, valorando o sentido estético e a creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e teatro.	B5.4. Producir a partir de modelos dados textos literarios en prosa ou en verso, con sentido estético e creatividade: contos, poemas, adiviñas, cancións, e fragmentos teatrais	LCB5.4.1. Crea sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados.	CCL CAA CSIEE CCEC
a b e	B5.7. Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, entoación e dicción adecuados.	B5.5. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade ou de produción propia.	LCB5.5.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade ou de produción propia.	CCL CAA CSC CCEC
			LCB5.5.2. Memoriza e reproduce textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións.	CCL CAA CCEC
b e	B5.8. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.6. Participar con interese en dramatizacións de textos literarios adaptados á idade.	LCB5.6.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.	CCL CAA CCEC
b e o	B5.9. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como	B5.7. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como	LCB5.7.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de	CCL CSC CCEC

	vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal	comunicación e como recurso de gozo persoal.	
--	--	---	--	--

ÁREA	MATEMÁTICAS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS				
b g	B1.1. Proposta de pequenas investigacións en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	B1.1. Describir e analizar situacións de cambio para encontrar patróns, regularidades e leis matemáticas, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, valorando a súa utilidade para facer predicións.	MTB1.1.1. Identifica patróns, regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais.	CMCT CAA
b g	B1.2. Achegamento ao método de traballo científico mediante o estudo dalgunhas das súas características e a súa práctica en situacións sinxelas.	B1.2 Coñecer algunhas características do método do traballo científico en contextos de situacións problemáticas a resolver.	MTB1.2.1. Realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez valorando as vantaxes e os inconvenientes do seu uso.	CMCT CAA
b e g	B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do	B1.3. Desenvolver e cultivar as actitudes persoais inherentes ao traballo matemático.	MTB1.3.1. Distingue entre problemas e exercicios e aplica as estratexias idóneas para cada caso.	CMCT CSIEE CAA

	traballo científico.		MTB1.3.2. Iniciase na formulación de preguntas e na busca de respostas apropiadas, tanto no estudo dos conceptos coma na resolución de problemas.	CMCT CAA CCL
b g	B1.4. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe para obter información, realizar cálculos numéricos, resolver problemas e presentar resultados.	B1.4. Superar bloqueos e inseguridades ante resolución de situacións descoñecidas.	MTB1.4.1. Toma decisións nos procesos de resolucións de problemas valorando as consecuencias destas e a súa conveniencia pola súa sinxeleza e utilidade.	CMCT CAA CSIEE
b g	B1.3. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	B1.5. Reflexionar sobre as decisións tomadas, aprendendo para situacións semellantes futuras.	MTB1.5.1. Iníciase na reflexión sobre os problemas resoltos e os procesos desenvolto, valorando as ideas claves, aprendendo para situacións futuras semellantes.	CMCT CAA CSIEE
BLOQUE 2. NÚMEROS				
b e g h	B2.1. Números enteiros, decimais e fraccións. B2.2. A numeración romana. B2.3. Orde numérica. Utilización dos números ordinais. Comparación de números. B2.4. Nome e grafía dos números de máis de seis cifras. B2.5. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas, centenas etc. B2.6. O sistema de numeración	B2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos apropiados, distintos tipos de números (romanos, naturais, fraccións e decimais ata as milésimas).	MTB2.1.1. Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións.	CMCT CCEC

	<p>decimal: valor de posición das cifras.</p> <p>B2.7. O número decimal: décimas, centésimas e milésimas.</p> <p>B2.8. Fraccións propias e impropias. Número mixto. Representación gráfica.</p> <p>B2.9. Os números decimais: valor de posición.</p> <p>B2.10. Ordenación de conxuntos de números de distinto tipo.</p>		<p>MTB2.1.2. Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p>	<p>CMCT CAA CCL</p>
b e g	<p>B2.12. Redondeo de números decimais ás décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>B2.13. Redondeo de números naturais ás decenas, centenas e millares.</p>	<p>B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.</p>	<p>MTB2.2.1. Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as milésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.</p>	<p>CMCT CAA CCL</p>
			<p>MTB2.2.2. Ordena números enteiros, decimais e fraccións básicas por comparación, representación na recta numérica e transformación duns noutros.</p>	<p>CMCT</p>

g	B2.14. Fraccións equivalentes, redución de dúas ou máis fraccións a común denominador. B2.15. Relación entre fracción e número decimal, aplicación á ordenación de fraccións.	B2.3. Realizar operacións e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, facendo referencia implícita ás propiedades das operacións, en situación de resolución de problemas.	MTB2.3.1. Reduce dúas ou máis fraccións a común denominador e calcula fraccións equivalentes.	CMCT
			MTB2.3.2. Redondea números decimais á décima, centésima ou milésima máis próxima.	CMCT
			MTB2.3.3. Ordena fraccións aplicando á relación entre fracción e número decimal.	CMCT
b e g	B2.16. Estimación de resultados B2.17. Comprobación de resultados mediante estratexias aritméticas. B2.18. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais	B2.4. Utilizar os números enteiros, decimais e fraccionarios para interpretar e intercambiar información en contextos da vida cotiá.	MTB2.4.1. Opera cos números coñecendo a xerarquía das operacións.	CMCT
			MTB2.4.2. Utiliza diferentes tipos de números en contextos reais, establecendo equivalencias entre eles, identificándoos e utilizándoos como operadores na interpretación e resolución de problemas.	CMCT CCL
			MTB2.4.3. Estima e comproba resultados mediante diferentes estratexias.	CMCT CAA

g	<p>B2.19. Operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>B2.20. Identificación e uso dos termos propios da división.</p> <p>B2.21. Propiedades das operacións e relacións entre elas utilizando números naturais</p> <p>B2.22. Operacións con fraccións.</p> <p>B2.23. Operacións con números decimais.</p> <p>B2.24. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.</p>	<p>B2.5. Operar cos números tendo en conta a xerarquía nas operacións, aplicando as propiedades destas, as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se utilizan segundo a natureza do cálculo que se realizará (algoritmos escritos, cálculo mental, tenteo, estimación, calculadora), usando o máis adecuado.</p>	<p>MTB2.5.1. Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador. Calcula o produto dunha fracción por un número.</p>	CMCT
			<p>MTB2.5.2. Realiza operacións con números decimais.</p>	CMCT
b g	<p>B2.24. Utilización dos algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división.</p> <p>B2.25. Automatización de algoritmos.</p> <p>B2.26. Descomposición de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa.</p> <p>B2.27. Descomposición de números naturais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p> <p>B2.28. Construción de series ascendentes e descendentes.</p> <p>B2.29. Obtención dos primeiros múltiplos dun número dado.</p> <p>B2.30. Obtención de todos os</p>	<p>B2.6. Coñecer, utilizar e automatizar algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.</p>	<p>MTB2.6.1. Emprega e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións cotiás.</p>	CMCT CAA
			<p>MTB2.6.2. Descompón de forma aditiva e de forma aditivo-multiplicativa, números menores de un millón, atendendo o valor de posición das súas cifras.</p>	CMCT
			<p>MTB2.6.3. Identifica múltiplos e divisores empregando as táboas de multiplicar.</p>	CMCT

	<p>divisores de calquera número menor 100.</p> <p>B2.31. Descomposición de números decimais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p> <p>B2.32. Elaboración e uso de estratexias de cálculo mental.</p> <p>B2.33. Utilización da calculadora.</p>		<p>MTB2.6.4. Calcula os primeiros múltiplos dun número dado.</p>	CMCT
			<p>MTB2.6.5. Calcula todos os divisores de calquera número menor de 100.</p>	CMCT
			<p>MTB2.6.6. Calcula o mcm e o mcd.</p>	CMCT
			<p>MTB2.6.7. Descompón números decimais atendendo o valor de posición das súas cifras.</p>	CMCT
			<p>MTB2.6.8. Elabora e emprega estratexias de cálculo mental.</p>	CMCT CAA
			<p>MTB2.6.9. Estima e redondea o resultado de un cálculo valorando a resposta.</p>	CMCT CAA
b e g	<p>B2.34. Resolución de problemas da vida cotiá.</p>	<p>B2.7. Identificar, resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.</p>	<p>MTB2.7.1 Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia do seu uso.</p>	CMCT CAA CCL CSIEE

			MTB2.7.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas de resolvelo.	CMCT CAA CCL CSIEE
BLOQUE 3. MEDIDA				
b e g	B3.1. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida. B3.2. Realización de medicións. B3.3. Estimación de lonxitudes, capacidades, masas e superficies de obxectos e espazos coñecidos; elección da unidade e dos instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida.	B3.1. Escoller os instrumentos de medida máis pertinentes en cada caso, estimando a medida de magnitudes de lonxitude, capacidade, masa e tempo facendo previsións razoables.	MTB3.1.1. Estima lonxitudes, capacidades, masas e superficies; elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada.	CMCT CCL CAA
			MTB3.1.2. Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.	CMCT CAA
g	B3.4. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude. B3.5. Desenvolvemento de estratexias para medir figuras de maneira exacta e aproximada. B3.6. Comparación de superficies de figuras planas por superposición, descomposición	B3.2. Operar con diferentes medidas.	MTB3.2.1. Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade, masa e superficie en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán.	CMCT
			MTB3.2.2. Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa.	CMCT

	e medición. B3.7. Sumar e restar medidas de lonxitude, capacidade, masa, superficie e volume.		MTB3.2.3. Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.	CMCT
			MTB3.2.4. Compara superficies de figuras planas por superposición, descomposición e medición.	CMCT
g	B3.8. Unidades de medida do tempo e as súas relación. B3.9. Equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos. B3.10. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais. B3.11. Cálculos con medidas temporais.	B3.3. Coñecer as unidades de medida do tempo e as súas relación, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.	MTB3.3.1. Realiza equivalencias e transformacións entre horas, minutos e segundos.	CMCT
g	B3.12. O sistema sesaxesimal. B3.13. O ángulo como unidade de medida dun ángulo. Medida de ángulos.	B3.4. Coñecer o sistema sesaxesimal para realizar cálculos con medidas angulares.	MTB3.4.1. Identifica o ángulo como medida dun xiro ou abertura.	CMCT
			MTB3.4.2. Mide ángulos usando instrumentos convencionais.	CMCT

b g	B3.14. Resolución de problemas de medida.	B3.5. Identificar e resolver problemas da vida cotiá adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB3.5.1. Resolve problemas de medida, utilizando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios...), creando conxecturas, construíndo, argumentando... e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización.	CMCT CAA CSIEE
BLOQUE 4. XEOMETRÍA				
g	B4.1. Posicións relativas de rectas e circunferencias. B4.2. Ángulos en distintas posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice... B4.3. Sistema de coordenadas cartesianas. Descrición de posicións e movementos. B4.4..A representación elemental do espazo, escalas e gráficas sinxelas.	B4.1. Utilizar as nocións xeométricas de paralelismo, perpendicularidade, simetría, xeometría, perímetro e superficie para describir e comprender situacións da vida cotiá.	MTB4.1.1. Identifica e representa ángulos en diferentes posicións: consecutivos, adxacentes, opostos polo vértice...	CMCT
			MTB4.1.2. Traza unha figura plana simétrica doutra respecto dun eixe.	CMCT
			MTB4.1.3. Realiza ampliacións e reducións.	CMCT
b g	B4.5. Formas planas e espaciais: figuras planas: elementos, relación e clasificación. B4.6. Clasificación de triángulos atendendo aos seus lados e os seus ángulos.	B4.2. Comprender o método de calcular a área dun paralelogramo, triángulo, trapezio e rombo. Calcular a área de figuras planas.	MTB4.2.1. Calcula a área e o perímetro de: rectángulo, cadrado e triángulo.	CMCT
			MTB4.2.2. Aplica os conceptos de perímetro e superficie de figuras para a realización de cálculos sobre planos	CMCT CAA

			e espazos reais e para interpretar situacións da vida diaria.	
g	B4.7. Clasificación de cuadriláteros atendendo ao paralelismo dos seus lados. Clasificación dos paralelepípedos. B4.8. Concaidade e convexidade de figuras planas. B4.9. A circunferencia e o círculo. Elementos básicos: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.	B4.3. Utilizar as propiedades das figuras planas para resolver problemas.	MTB4.3.1. Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio, diámetro, corda, arco, tanxente e sector circular.	CMCT
			MTB4.3.2. Utiliza a composición e descomposición para formar figuras planas e corpos xeométricos a partir doutras.	CMCT
b e g	B4.10. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá.	B4.4. Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB4.4.1. Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construíndo, argumentando, e tomando decisións, valorando as súas consecuencias e a conveniencia da súa utilización.	CMCT CAA CCL CSIEE
			MTB4.4.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e propoñendo	CMCT CAA

			outras formas de resolvelo.	
BLOQUE 5. ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE				
b g	B5.1. Construción de táboas de frecuencias absolutas e relativas. B5.2. Iniciación intuitiva ás medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango. B5.3. Realización e interpretación de gráficas sinxelas: diagramas de barras, poligonais e sectoriais.	B5.1. Realizar, ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao contorno inmediato.	MTB5.1.1. Aplica de forma intuitiva a situacións familiares as medidas de centralización: a media aritmética, a moda e o rango.	CMCT CAA
			MTB5.1.2. Realiza e interpreta gráficos moi sinxelos: diagramas de barras, poligonais e sectoriais, con datos obtidos de situacións moi próximas.	CMCT CAA
b e g	B5.4. Análise crítica das informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas.	B5.2. Facer estimacións baseadas na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguro, máis ou menos probable) de situacións sinxelas nas que interveña o azar e comprobar o dito resultado.	MTB5.2.1. Realiza análise crítica e argumentada sobre as informacións que se presentan mediante gráficas estatísticas.	CMCT CAA CCL
b g	B5.5. Carácter aleatorio dalgunhas experiencias.	B5.3. Observar e constatar que hai sucesos imposibles, sucesos que con case toda seguridade prodúcense ou que se repiten, sendo máis ou menos probable esta repetición.	MTB5.3.1. Identifica situacións de carácter aleatorio.	CMCT
			MTB5.3.2. Realiza conxecturas e estimacións sobre algúns xogos (moedas, dados, cartas, loterías...).	CMCT CAA

b e g	B5.6. Iniciación intuitiva ao cálculo da probabilidade dun suceso.	B5.4. Identificar e resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB5.4.1. Resolve problemas que impliquen dominio dos contidos propios da estatística e probabilidade, utilizando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios...), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións, valorando as consecuencias destas e a conveniencia da súa utilización.	CMCT CAA CCL CSIEE
			MTB5.4.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e propoñendo outras formas de resolvelo.	CMCT CAA CCL CSIEE

	EDUCACIÓN PLÁSTICA		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1 .PRESENTACIÓN DO PROXECTO E A PINTURA.				
<ul style="list-style-type: none"> • j • e 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1.Presentación do proxecto Namorarte. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Introducirnos no concepto de arte e coñecer os diferentes tipos. 	<ul style="list-style-type: none"> • EPB2.1.1. Expresa oralmente a opinión sobre o concepto de arte, así como os gustos ou preferencias en canto aos diversos tipos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • j • e • a 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Explicación dos principais estilos pictóricos ao longo da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Realizar un traballo de investigación sobre un cadro famoso. 	<ul style="list-style-type: none"> • EPB1.2.1. Busca de xeito autónomo información breve e puntual sobre unha obra de arte. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB1.2.2. Expresa oralmente a información obtida. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • j • e 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Realización de pintura sobre lenzo. • B1.4. Elaboración de producións plásticas utilizando técnicas mixtas, elixindo as técnicas, os 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Pintar sobre lenzo e con témpera un cadro escollido polo alumno. • B1.4. Realizar producións plásticas, participando con 	<ul style="list-style-type: none"> • EPB1.3.1. Pinta sobre lenzo empregando de xeito correcto o material. • EPB1.4..1. Produce obras plásticas, logo de escoller as técnicas e os instrumentos 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CCL

	instrumentos e os materiais de acordo coas súas características e coa súa finalidade.	interese e aplicación no traballo individual ou de forma cooperativa, respectando os materiais, os utensilios e os espazos, desenvolvendo a iniciativa e a creatividade, e apreciando a correcta e precisa realización dos exercicios e das actividades, a orde e a limpeza, o respecto polas normas, as regras e os/as compañeiros/as.	máis axeitados para conseguir unha finalidade determinada. <ul style="list-style-type: none"> • EPB2.5.2. Respecta os materiais, os utensilios e os espazos. • EPB 2.5.4. Participa con interese nas actividades propostas, apreciando a realización correcta, precisa, ordenada e limpa dos exercicios e das actividades. 	
BLOQUE 3. A ARQUITECTURA. O DEBUXO XEOMÉTRICO				
<ul style="list-style-type: none"> • h • j 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Exploración das posibilidades da liña recta para iniciar os traballos de xeometría. • B3.2. Seguimento de normas e das instrucións de manexo das 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Coñecer e utilizar as ferramentas básicas do debuxo xeométrico. 	<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.1 Coñece e usa as principais ferramentas básicas do debuxo xeométrico (regra, escuadro, cartabón, semicírculo etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.2. Utiliza o trazado de rectas paralelas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT

	ferramentas básicas do debuxo técnico.		<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.3. Traza ángulos rectos, de 30 e de 60 graos utilizando as ferramentas básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.4. Manexa os efectos visuais da perspectiva para debuxar triángulos e cuadriláteros. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.5. Representa e aplica adecuadamente o eixe de simetría. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.6. Representa formas xeométricas con precisión e coa axuda da cuadrícula e as ferramentas básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
BLOQUE 3. A ESCULTURA.				
<ul style="list-style-type: none"> • h • j 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Expresión plástica a través de distintos recursos gráficos e pictóricos que consideran liñas (grosas, segmentadas, continuas, delgadas, rectas, curvas), 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Representar figuras en volume, combinando formas e empregando masa de modelar ou terracota. 	<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.1 Coñece e usa as principais ferramentas da escultura: masa de modelar, 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • EPB3.1.2. Modela distintas figuras e elementos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT

	<p>formas (abertas, xeométricas, figurativas), cores (primarios, secundarios), texturas(lisas, rugosas), algunhas nocións de organización espacial, elementos do entorno, figuras humanas e outros seres vivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Coñecemento das esculturas e dos variados materiais cos que se poden realizar e os seus tamaños. 		<p>EPB3.1.3 Confecciona esculturas unindo elementos a través de diferentes técnicas (amarrar, plegar, ensamblar) y materiais (plastilina, masa de modelar, terracota). -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC • CMCCT
--	--	--	--	---

